

**PROGRAMA EXPERIMENTAL. MÈTODES I
TÈCNIQUES PER A L'ESTUDI DE LA
POBLACIÓ.**

Centre d'Estudis Demogràfics

31

Centre d'Estudis Demogràfics

1988

INDEX

Presentació	1
Contingut del Programa	3
<u>Progams dels cursos:</u>	
1. Introducció a la Demografia. Fonts d'estadístiques demogràfiques	6
2. Mètodes matemàtics i estadístics en Demografia	12
3. Informàtica:	
3.1. Introducció a l'ús del microordinador: Lotus 123 i Word	17
3.2. Iniciació a l'assistent del DBASE III PLUS	21
3.3 Pràctiques d'estadística amb el SPSSX	22
4. Demografia regional:	
4.1. Població Mundial	25
4.2. Població d'Espanya	27
4.3. Població de Catalunya	34
5. Metodologia demogràfica:	
5.1. Anàlisi demogràfica	46
5.2. Projeccions demogràfiques	50
6. Fenòmens demogràfics:	
6.1. Anàlisi i teories de fecunditat	54
6.2. Anàlisi de mortalitat	59
6.3. Migracions Internacionals	61
6.4. Moviments migratoris a l'Estat Espanyol. Migracions internes	64
7. Història de la població:	
7.1. Introducció a la demografia històrica	66
7.2. Demografia de les societats tradicionals	68
7.3. El model de la transició demogràfica a examen	70
8. Tècniques de investigació social	76
9. Recursos humans:	
9.1. Població activa	81
9.2. Educació i formació	84
<u>Seminari General d'Investigació</u>	
Llista de Sessions	86
Estudiants del Programa	89
Professorat del Programa	91

Presentació

Mètodes i tècniques per a l'estudi de la Població és un Programa experimental orientat cap a la formació de demògrafs professionals i dirigit a llicenciats universitaris de tota procedència.

Amb una duració de 990 hores, el programa s'ha iniciat el 12 de setembre de 1988 i finalitzarà el 18 de juliol de 1989.

El Programa està estructurat en **Cursos, Pràctiques i Seminari general d'Investigació**.

Els cursos han estat impartits per professors i investigadors vinculats al Centre d'Estudis Demogràfics o a la Universitat Autònoma de Barcelona.

En el Seminari General d'Investigació hi han participat un bon nombre de professionals, investigadors i professors relacionats amb els diferents aspectes dels estudis de població.

Els estudiants han realitzat unes 300 hores de pràctiques individualitzades, sota la direcció de diversos tutors. Alguns dels treballs pràctics s'han fet en el sí d'equips d'investigació i de treballs preexistents al C.E.D.: estudis sobre reproducció i renovació de la població a Catalunya, sobre opinions i projectes dels joves barcelonins en temes de família, sobre canvis de l'estructura familiar a les províncies i ciutats espanyoles, sobre previsió de la demanda universitària generada a cada província; també, preparació dels Papers de Demografia editats pel C.E.D. Altres treballs pràctics han estat realitzats exclusivament pels estudiants del Programa i pels seus tutors: disseny d'un projecte de fons documental sobre població a partir de les informacions aparegudes als mitjans de comunicació, revisió i verificació de programes informàtics per a la demografia, realització d'un vídeo didàctic sobre l'envelliment de la població.

Els vint-i-dos estudiants becaris admesos al programa han estat seleccionats entre nombrosos candidats segons la seva vàlua i seguint la normativa del Fons Social Europeu. També han participat en el programa tres persones prèviament vinculades al C.E.D. i una estudiant estrangera.

La dedicació al programa per part dels estudiants ha estat exclusiva.

Hi han col.laborat l'Institut d'Estudis Metropolitans, les Facultats de Ciències Polítiques i Sociologia, Ciències de la Informació, de Filosofia i Lletres, Ciències Econòmiques i el Centre de Càlcul de la U.A.B.

CONTINGUT

A. Cursos	Professor	Nombre hores	
1. Introducció a la demografia. Fonts de dades demogràfiques.	I. PUJADAS, M. SOLSONA	28	
2. Mètodes matemàtics i estadístics per a la demografia			
Mètodes matemàtics.	P. PUIG	24	
Estadística descriptiva	M. JOLIS	24	
Probabilitats: Variables aleatòries. Processos.	M. FARRE CERVELLO	24	72
3. Idiomes: lectura i comprensió oral			
Anglès (nivell I)	M. SPYROPOULOS (EUTI)		
(nivell II)	O. FOX (EUTI)	40	
Francès (nivell I)	T.C. SAGARRA		
(nivell II)	N. MARTINEZ (EUTI)	40	
4. Informàtica			
Introducció a l'ús del microordinador:			
LOTUS 1 2 3 i WORD	J.M. MARQUEZ	40	
Programa DBASE III PLUS	F.J. CARRERAS	8	
Pràctiques d'estadística (SPSS PLUS)	P. PUIG	16	64
5. Demografia regional			
Població Mundial	C. GUISANDE	12	
Població d'Espanya	M. SOLSONA	20	
Població de Catalunya	I. PUJADAS, M. FARRE M.	60	92
6. Metodologia demogràfica			
Anàlisi demogràfica	A. CABRÉ, C. GUISANDE	94	
Previsions demogràfiques	J.A. FERNANDEZ CORDON	18	112

7. Fenòmens demogràfics

Fecunditat	D. DEVOLDER	22	
Mortalitat	M. FARRE MALLOFRE	14	
Migracions Internacionals	A.G.BIER	12	
Migracions internes	A. PASCUAL	12	60

8. Història de la població

Introducció a la demografia històrica	A. TORRENTS	12	
Demografia de les societats tradicionals	F. MUÑOZ	10	
La transició demogràfica a Espanya	R. NICOLAU	10	32

9. Tècniques d'investigació social

C. LOZARES, P. LOPEZ 70

10. Recursos humans

Població i activitat	A. ALABART	10	
Educació i formació	R. QUITLLET	10	20

Total d'hores lectives 630

B. Treballs pràctics 300

C. Seminari General d'Investigació 60

Total d'hores del programa 990

PROGRAMES DELS CURSOS

Assignatura: **INTRODUCCIÓ A LA DEMOGRAFIA. FONTS ESTADÍSTIQUES
DEMOGRÀFIQUES.**

Professores: Isabel PUJADAS i RUBIES, Montserrat SOLSONA i PAIRO.

CONTINGUT

1. Introducció a la Demografia: l'evolució dels estudis demogràfics.
2. Fonts estadístiques sobre població: el Cens de Població.
  - 2.1. Història dels recomptes de població.
  - 2.2. Les recomanacions de les Nacions Unides per a la realització dels censos de població. Extensió, cobertura mundial i variables recollides. Les publicacions d'estadístiques mundials.
  - 2.3. Els censos de població a Espanya des de 1857 a 1981. Les definicions censals. L'evolució de les variables recollides: característiques personals, geogràfiques i econòmiques.
3. El Padró municipal d'habitants. Diferències i analogies amb el cens de Població. La publicació dels resultats. L'explotació dels Padrons d'habitants de Catalunya.
4. El Nomenclator. Les definicions del Nomenclator. L'evolució temàtica dels Nomenclators a Espanya de 1858 a 1981.
5. El Registre de Població.
6. El Registre Civil i la recollida d'estadístiques vitals: Naixements, Defuncions, Avortaments, Matrimonis, Separacions, Divorcis.
El Registre Civil a Espanya.
L'abast temàtic i territorial de les estadístiques vitals publicades. L'explotació de les estadístiques vitals a Catalunya.
7. Les estadístiques sobre migracions.
El registre de les migracions exteriors i interiors a Espanya.

- L'enquesta sobre migracions de l'INE.
La mobilitat laboral.
Els mètodes indirectes d'avaluació de les migracions.
8. Les estadístiques sobre l'activitat econòmica.
Definició dels conceptes relatius a l'activitat. Les estadístiques internacionals sobre població activa.
Les estadístiques sobre població activa a Espanya: les dades censals i padronals, l'Enquesta de la Població Activa de l'INE i les dades de l'INEM.
9. Altres fonts estadístiques espanyoles: El Cens Agrari, el Cens Industrial i el Cens d'Habitatge.
Les Estadístiques d'Ensenyament.
Els Anuaris Estadístics: d'Espanya, Comunitats Autònomes i Ciutats.
Boletín Mensual de Estadística.
Publicacions no periòdiques: "Reseña estadística Provincial", "Panoràmica Demogràfica" i altres publicacions de l'INE.
10. La recerca dels comportaments demogràfics: Les enquestes sòcio-demogràfiques.
Les enquestes de fecunditat, nupcialitat, cohabitació, família, activitat i mobilitat.

BIBLIOGRAFIA

1. Manuals de Demografia.

BLANGIARDO, G. Elementi de Demografia, Bologna, 1987, Il Mulino.

BOURGEOIS-PICHAT, J. La Demografía, 1978, Ariel.

GERARD, H., WUNCH, G. Demografía, Madrid 1985, Pirámide.

HENRY, L. Démographie, Analyse et Modèles, Paris, Larousse 1972, traducció castellana: Demografía, Barcelona, Labor, 1976.

IUSSP-CELADE, MACCIO Guillermo A. (Ed.) Diccionario demográfico multilingüe, Ordina Editions, 1985.

KEYFITZ, N. y Flieger, N. Population: Facts and Methods of Demography, San Francisco, Freeman, 1971, traducció castellana Demografía.Métodos Estadísticos. Buenos Aires, Marymar, 1975.

LEGUINA, J. Fundamentos de Demografía, Madrid, Siglo XXI, 1973.

LIVI BACCI, M. Introduzione alla demografia. Torino, Loescher Editore, 1986.

NACIONES UNIDAS. Manual X: Técnicas indirectas de estimación demográfica, Nueva York, 1983.

NEWELL, C. Methods and Models in Demography, London, Belhaven Press, 1988.

PRESSAT, R. El análisis demográfico, métodos, resultados, aplicaciones, México, FCE, 2ª ed., 1983.

PRESSAT, R. Introducción a la Demografía, Ariel, 1977.

PRESSAT, R. Démographie statistique, Paris, PUF, col. SUP. 1972, traducció castellana: Demografía Estadística, Barcelona, Ariel, 1979.

PRESSAT, R. Dictionaire de Démographie, Paris, PUF, 1979.

SPIEGELMAN, M. Introduction to Demography, Harvard, 1955, traducció castellana: Introducción a la Demografía, México, FCE, 1972.

SHYROCK, H. The methods and materials of demography, Bureau of the Lensus, Washington, 1971.

TAPINOS, G. Eléments de Démographie, Paris, Armand Colin, Collection U, 1985.

2. Estudis sobre fonts d'estadístiques demogràfiques.

BIOSCA, M. i CAPELLADES, J. "Aspectos metodológicos de los Censos generales de 1970", Ciudad y Territorio, nº 1, 1971.

BERMUDEZ GOMEZ, R.M. "Procedimientos de evaluación aplicados a las encuestas de la población española", Estadística Española, INE, nº 92, Jul-Sept. 1981.

- BERRIO ALVAREZ-SANTULLANO, J. "Fuentes de Información y circuito de los datos de mortalidad", Estadística Española, INE, nº 106, Gen-Març 1985.
- BURRIEL DE ORUETA, E. "Las deficiencias de las fuentes demográficas: el problema del subregistro en Canarias", Estudios Geográficos, nº 158 pàgs. 15 a 46, 1980.
- CAPELLADES, J. "Los censos generales de 1970 en España: tipos y contenido", Ciudad y Territorio, nº1, pàgs. 69a 72, 1971.
- CASCO ROBLEDO, J. "Los censos ante la estrategia de la información territorial", Ciudad y Territorio, nº 1, pàgs. 63 a 68, 1971.
- CASCO ROBLEDO, J. "Creación del archivo geográfico DIME EN EL Consorcio de información y Documentación de Cataluña", Ciudad y Territorio, nº 3, pàgs. 125 a 130, 1975.
- C.E.O.T.M.A. Análisis territorial: Estudio y valoración de efectivos demográficos. Serie Monográfica nº 14, Madrid, Ministerio de Obras Públicas, 1981.
- C.E.P.A.L. "Hacia los censos latinoamericanos de los años ochenta". Cuadernos de la CEPAL, nº 37, Santiago de Chile, 1981.
- C.E.U.M.T. Revista del Centre d'Estudis Urbanístics Municipals i Territorials, Edició Catalunya, nº 23, febrer 1980.
- COMUNIDAD DE MADRID, Consejería de Economía y Hacienda: Encuesta Demográfica de la Comunidad de Madrid, 1986.
- DE FRUTOS GIMENEZ, P. "La estadística de nacimientos". Estadística Española, INE, nº 107, Abril-Juny 1985.
- DE MIGUEL, Adoración "Potencialidades del sistema estadístico español con suministrador de información para los Bancos de Datos Municipales (BDM)", en Estadística Española, INE, nº 94, Gen-Març 1982.
- EUROSTAT "A study on the future of the Census of Population", Série Méthodes, 3E,1987.
- GARCIA SESTAFE, J.V. Algunas observaciones sobre la comparabilidad de las estadísticas de nacimientos", Estadística Española. INE, nº 106, Gen-Març 1985.
- GOMEZ GIL, E. El padrón municipal de habitantes de España y su concordancia con el registro de la población. Madrid, INE, 1978.

MELON y RUIZ DE GORDEJUELA, A. "Los censos de población en España". Estudios Geográficos, nº 43, pàgs. 203 a 281, 1951.

MELON y RUIZ DE GORDEJUELA, A. "El contenido censal de 1950". Estudios Geográficos, nº 51, pàgs. 171 a 191, Maig 1953.

MELON y RUIZ DE GORDEJUELA, A. Los modernos nomenclatores de España, 1857-1950. Madrid, 1958.

MELON y RUIZ DE GORDEJUELA, A. "Censo de la Población de España del año 1960". Estudios Geográficos, nº 88, Pàgs. 337 a 352, Agost 1962.

NACIONES UNIDES. Variables y cuestionarios para realizar encuestas comparadas sobre fecundidad. (Estudios Demográficos 45), NEw York, 1950.

NACIONES UNIDES. Evaluación y análisis demográficos de los datos de cursos de población. Aspectos de cooperación técnica. Estadísticas Internacionales (Informes y Estudios), New York, 1980.

NACIONES UNIDES. Manual de métodos de cursos de población y habitación. Part. 4, secció 1 i 2, Part 6, Estadísticas Internacionales (Informe y Estudios), 1970.

NACIONES UNIDES. Principios y Recomendaciones para un sistema de Estadísticas vitales. (Informes y Estudios), New York, 1973

NACIONES UNIDES. Hacia un sistema de estadísticas sociales y demográficas. Estadísticas Internacionales (Informe y Estudios), New York, 1974.

NACIONES UNIDES. Principios y recomendaciones para los cursos de población y habitación. Estadísticas Internacionales (Informes y Estudios), New York, 1980.

NACIONES UNIDES. Manual de sistemas y métodos de estadísticas vitales. Vol. II, Exámen de prácticas nacionales, New York, 1984.

PUJADAS RUBIES, I. Fuentes estadísticas para el estudio de la población . I Coloquio sobre Geografía y Mundo Actual, Barcelona, 1974.

PUYOL, R.. "Las fuentes españolas para el estudio de los movimientos migratorios recientes". Boletín de la Real Sociedad Geográfica, Part II, Pàgs. 477 a 486, 1976.

ROS JIMENO, J. "El registro de la Población, antecedentes y posibilidades". Boletín de Estadística, nº 32, 17 pàgs., 1947.

ROS JIMENO, J. "Perspectivas del nuevo censo de Población de España". Revista Internacional de Sociología, nº 76, pàgs. 527-541. Oct.-Des. 1961.

TORRES SERRANO, A. "El Instituto Nacional de Estadística ante la estadística regional". Estadística Española, INE, nº 95, Abril-Juny 1982.

VERGARA, J.M. "La utilización de los censos de 1970 para la planificación territorial". Ciudad y Territorio, nº 1, Pàg. 80, 1971.

Assignatura: MÈTODES MATEMÀTICS I ESTADÍSTICA EN DEMOGRAFIA

Professors: Pedro PUIG CASADO, Mercé FARRE CERVELLO, Maria JOLIS GIMENEZ

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquest curs serà l'aprenentatge de les potents eines del Càlcul de Probabilitats i l'Estadística i dels recursos matemàtics necessaris per a la comprensió més ràpida de les tècniques i resultats de la Investigació Demogràfica.

Es preocuparà que bona part dels exemples corresponguin al plantejament real dels problemes demogràfics.

El curs es dividirà en tres parts compatibles que s'impartiran simultàniament:

1ª part: (A) Mètodes matemàtics.

2ª part: (B) Estadística Descriptiva

3ª part: (C) Probabilitats. Variables aleatòries. Processos.

Cada part del curs tindrà una sessió lectiva de dues hores setmanals, durant 14 setmanes.

CONTINGUT

(A) MÈTODES MATEMÀTICS

A.1. Propietats de les regles bàsiques de càlcul: radicació, potenciació, funció logaritme,...

A.2. Representació gràfica:

A.2.1. Representació de la funció exponencial i la funció logaritme.

A.2.2. Representació de funcions amb discontinuïtat o no definides globalment:
assimptotes, límits,...

A.2.3. Papers funcionals.

A.3. Resolucions d'equacions en una variable.

A.3.2. Mètodes numèrics: mètode de la bissecció.

A.4. Matrius

A.4.1. Operacions amb matrius: suma, producte, inversa.

A.4.2. Determinant d'una matriu quadrada

A.4.3. Valors i vectors propis. Aplicació al càlcul de potències de matrius i a l'anàlisi de components principals.

A.5. Aplicació del càlcul matricial a la resolució de sistemes d'equacions lineals

A.5.1. Mètode de Gauss

A.6. Successions i models de Creixement

A.6.1. Concepte general de successió. Límit d'una successió.

A.6.2. Equacions en diferències finites.

(B) ESTADÍSTICA DESCRIPTIVA

B.1. Preliminars

B.1.1. Introducció a l'Estadística: Estadística Descriptiva i Estadística Inferencial.

B.1.2. Tipus de variables.

B.2. Estudi descriptiu d'una variable.

B.2.1. Distribucions de freqüències i percentatges.

B.2.2. Tècniques de representació gràfica.

B.2.3. Mesures de tendència central i percentils.

B.2.4. Mesures de dispersió.

B.2.5. Puntuacions tipificades.

B.3. Estudi descriptiu de dues variables.

B.3.1. Distribucions de freqüències i bivariades.

B.3.2. Tècniques de representació gràfica: histogrames, piràmides, ...

B.3.3. Estudi de la relació entre dues variables:

Covariança i coeficient de correlació de Pearson

Coeficient de contingència.

B.3.4. Recta de regressió. Predicció.

B.4. Distribució Normal.

B.4.1. Corba de Gauss.

B.4.2. Taules de la Distribució Normal: Maneig.

B.4.3. Altres taules.

(C) PROBABILITATS, VARIABLES ALEATÒRIES, PROCESSOS

Aquesta part del curs pretén introduir la noció de Model Probabilístic: un conjunt de regles (una teoria) que expliquen les situacions reals. Per això és absolutament necessària la comprensió del concepte d'atzar, les nocions de mostra i població, la definició de variable aleatòria i, evidentment, el domini de les regles bàsiques del Càlcul de Probabilitats.

- C.1. Teoria de conjunts. Operacions amb conjunts: Unió, Intersecció, Complementari,...
- C.2. Càlcul combinatori: Permutacions, Variacions, Combinacions,...
- C.3. Teoria de la Probabilitat
  - C.3.1. Concepte d'atzar. Definició clàssica de Probabilitat.
  - C.3.2. Axiomes de la Teoria de les Probabilitats.
  - C.3.3. Probabilitats Condicionals. Fórmula de Bayes.
- C.4. Mostra i Població. Tipus de Mostreig.
- C.5. Variable aleatòria. Funció de distribució. Funció de densitat.
- C.6. Esperança i varianza d'una variable aleatòria.
  - C.6.1. Integral d'una funció com a àrea.
  - C.6.2. L'esperança d'una variable aleatòria com a integral d'una funció (l'esperança de vida).
- C.7. Processos Estocàstics.
  - C.7.1. Definició de procés estocàstic.
  - C.7.2. Exemple: Les sèries temporals.
  - C.7.3. Exemple: Les cadenes de Markov.

BIBLIOGRAFIA

- (B) (C) CALOT, G. . Curso de Estadística Descriptiva. Ed. Paranifo.
- (B) (C) GLASS, G., STANLEY, J. Métodos Estadísticos Aplicados a las Ciencias Sociales. Ed. Prentice-Hall International.
- (B) (C) CRISTENSEN, H. Estadística paso a paso. Ed. Trillas.
- (B) (C) Grup Zero . Estadística i Atzar. I.C.E. de la U.A.B.

(A) (C) BRICHS, HURTADO, PUIG, SANCHEZ. Curs de matemàtiques per al COU. Ed. Serpa.

(B) SPIEGEL, M.R. Estadística. Serie Schaum, Ed. Mc Graw Hill

(C) SPIEGEL, M.R. Probabilidad y Estadística. Ed. Mc Graw Hill.

(A) Grup Zero. Funcions exponencials i logarítmica. I.C.E. de la U.A.B.

(A) Grup Zero. Les funcions lineal i quadràtica. ICE de la U.A.B.

(A) CASTELLET, M., LLERENA, I. Algebra Lineal i Geometria. Manual U.A.B.

INFORMÀTICA

- Introducció a l'ús del microordinador LOTUS 1 2 3 i WORD ..... J. M. MARQUEZ
- Programa DBASE III PLUS ..... F. J. CARRERAS
- Pràctiques d'estadística ISPSS PLUS ..... P. PUIG

Assignatura: **INTRODUCCIÓ A L'ÚS DEL MICROORDINADOR: LOTUS 1 2 3 I WORD**

Professor: Juan Manuel MARQUEZ

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquest curs és dominar eines importants d'un ordinador com són un processador de textos (Word) i un paquet integrat de gestió (Lotus 1-2-3), adquirint prèviament unes nocions bàsiques sobre el funcionament de l'ordinador.

El curs es divideix en tres parts que tractaran els temes següents:

- 1- Introducció a l'ordinador
- 2- Word
- 3- Lotus 1-2-3

PROGRAMA

1. Introducció a l'ordinador

1.1. Què és un ordinador? Principals components.

1.2. Què és un Sistema Operatiu? Funcions.

1.3. Tipus de fitxers.

1.4. Principals comandaments del M. S. DOS:

- Format
- Type
- Diskcopy
- Rename
- Copy
- ...
- Dir

2. Word

2.1. Introducció al Word.

2.2. Confecció, correcció i emmagatzemament de text:

- Canvi de línia

- Canvi de pàgina protegit
- Marcar texts
- Insertar text
- Sortida de Word

2.3. Càrrega, correcció i format de text:

- Càrrega del fitxer
- Desplaçar i insertar text
- Reemplaç automàtics de texts

2.4. Format directe de text:

- Formats de pàgina, seccions i paràgrafs
- Confecció de notes de peu
- Tractar notes de peu

2.5. Format indirecte de text:

- Determinar el format d'impressió
- Emmagatzemar models de format d'impressió
- Assignar un model de format d'impressió a un text

2.6. Opcions d'impressió:

- Emmagatzemar un fitxer d'impressió
- Modificar el canvi de pàgina

2.7. Funcions especials:

- Grabar i esborrar mòduls de text
- Confeccionar finestres
- Canviar finestres
- Cartes de sèrie
- Imprimir cartes de sèrie

3. Lotus 1-2-3

3.1. Fulla de càlcul:

- Creació:
  - . Moviments
  - . Introducció de dades
  - . Salvar la fulla
  - . Recuperar la fulla
- Funcions i fòrmules:

- . Tipus de funcions
- . Exemples
- Ajust del format d'una fulla de càlcul:
  - . Modificacions del format
  - . Protecció
  - . Creació de títols fixtes
  - . Com dividir la pantalla
- Rangs
- Correcció de Rangs
- Correcció del full de càlcul:
  - . Modus d'edició
  - . Moure seccions al full de càlcul
  - . Estat del full de càlcul
- Impressió del full de càlcul
  - . Impressió reduïda i augmentada
  - . Connexió del full de càlcul amb el tractament de text
- Utilització dels fitxers del full de càlcul
- Exemples

3.2. Gràfics en el Lotus 1-2-3:

- Creació de gràfics
- Impressió de gràfics

3.3. Base de dades en Lotus 1-2-3:

- Utilització de la base de dades
  - . Afegir informació
  - . Editar informació
- Classificació de la base de dades
  - . Camps claus
  - . Classificació
  - . Reclassificació
- Selecció i localització a la base de dades
  - . Localització d'informació a la base de dades
  - . Obtenció d'informació a la base de dades
- Taula de sensibilitat i funcions estadístiques
  - . Ajust de la taula de dades
  - . Estadística a la base de dades
  - . Distribució de freqüències

3.4. Les macros en Lotus 1-2-3

- Macros
  - . Creació i funcions
  - . Localització d'errors
- Programació en Lotus 1-2-3
  - . Comandes de macros
  - . Macros circulars
  - . Menús d'acord amb les necessitats
  - . Execucions automàtiques de macros

BIBLIOGRAFIA

HANS PETER FOERSTER. Word Práctico y Conciso, Ed. Datonet, Barcelona.

ALAN SIMPSON. El Libro del Lotus 1-2-3, Ed. Anaya Multimedia, Madrid.

Assignatura: INICIACIÓ A L'ASSISTENT DEL DBASE III PLUS

Professor: Francisco Javier CARRERAS RIUDAVENTS

OBJECTIUS

El DBASE III Plus és un programa que ajuda a recopilar i gestionar informació o dades. La informació introduïda per mitjà d'aquest programa s'emmagatzema en una base de dades.

L'objectiu és aprendre a emprar l'assistent per a executar el DBASE III Plus.

El curs està adreçat a futurs usuaris de DBASE, i no es necessiten coneixements previs d'informàtica.

Es proporcionarà documentació en castellà.

CONTINGUT

1. Iniciació ràpida
2. Formats d'entrades de dades
3. Actualització de registres
3. Búsqueda i indexació
5. Filtrat d'informació
6. Informes i etiquetes

Assignatura: PRÀCTIQUES D'ESTADÍSTICA AMB SPSSX

Professor: Pedro PUIG CASADO

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquest curs és donar una introducció al paquet estadístic SPSSX amb aplicacions a exemples reals concrets. Es preten donar la base necessària per permetre que l'alumni aprofundeixi pel seu compte tant com vulgui, així com veure en profunditat alguns dels procediments més utilitzats.

CONTINGUT

1. Introducció al VAX

Conceptes generals del Sistema Operatiu. Maneig de l'Editor. Visió general del SPSSX.

2. Configuració dels Arxius

Codificació i estructuració de les dades. Formats. Diferents tipus de variables. Instruccions del SPSSX per maneig d'arxius.

3. Execució de Programes elementals

Anàlisi estadístic elemental. Procediment. Freqüències. Càlcul de noves variables. Missing Data. Recodificació de valors. Utilització de les instruccions Save i Get.

4. Procediment Crosstabs

Introducció estadística. Manera d'utilitzar-la. Opcions.

5. Procediment T-Test

Introducció estadística. Dades emparellades i no parellades. Manera d'utilitzar-la.

6. Procediment Oneway

Introducció estadística. Importància de la homogeneïtat de variàncies. Comparacions múltiples. Contrasts. Manera d'utilitzar. Opcions.

7. Procediment Regressió

Introducció estadística. Problemes en una dimensió i en varies. Mètodes d'entrada de les variables independents. Matriu de correlacions. Estudi dels residus. Manera d'utilitzar. Opcions.

DEMOGRAFIA REGIONAL

- Població Mundial ..... C. GUISANDE
- Població d'Espanya ..... M. SOLSONA
- Població de Catalunya ..... I. PUJADAS, M. FARRE

Assignatura: POBLACIÓ MUNDIAL

Professora: María Cristina GUISANDE

CONTINGUT

1. El creixement de la població mundial.

- 1.1. El creixement de la població mundial en perspectiva històrica.
- 1.2. Evolució del tamany i ritme de creixement de la població en les grans regions del món.
- 1.3. Creixement de la població urbana i rural.
- 1.4. El creixement demogràfic i les seves components: la transició demogràfica.

2. Fecunditat i nupcialitat.

2.1. Fecunditat.

- 2.1.1. Nivells i tendències de la fecunditat en el món.
- 2.1.2. Variables intermitjes.
- 2.1.3. Fecunditat diferencial.
- 2.1.4. Fecunditat i variables socio-econòmiques.

2.2. Nupcialitat.

- 2.2.1. Nivells i tendències de la nupcialitat en el món.
- 2.2.2. El model europeu-occidental vs. altres models de nupcialitat.

3. Mortalitat.

- 3.1. Nivells i tendències de la mortalitat en el món : mortalitat general i mortalitat infantil.
- 3.2. Mortalitat per causes.
- 3.3. Mortalitat diferencial.
- 3.4. Mortalitat i variables socio-econòmiques.

4. Migració internacional.

- 4.1. Tendències migratòries recents.
  - 4.2. Característiques demogràfiques dels fluxes migratoris.
  - 4.3. El problema dels refugiats.
5. Composició de la població mundial per sexe i edat.
- 5.1. Factors determinants de l'estructura per sexe i edat.
  - 5.2. Tipus d'estructures de població per grans regions del món. Anàlisi d'alguns casos específics.
  - 5.3. Dinàmica de les estructures de població: els seus efectes demogràfics.
6. Anàlisi i interpretacions dels creixement de la població mundial.
- 6.1. Teories i models després de 1945: una visió de conjunt.
  - 6.2. El paper d'agències i organismes internacionals.
  - 6.3. Les Conferències Mundials de Població: Bucarest i Mèxic.

BIBLIOGRAFIA

BELBEOCH, O. et al. "La population mondiale. Vers une stabilisation au XXI siècle ?" La Documentation Française. Notes et Etudes Documentaires, nº 4.806, París, 1986.

BIRABEN, J.N. "Essai d'estimation du nombre des hommes". En Population, nº 1, 1979.

CHESNAIS, J.C. "La transition démographique. Etapes, formes, implications économiques". INED-PUF, Travaux et Documents, Cahier nº 113, París, 1986.

NACIONS UNIDES. Factores determinantes i consecuencias de les tendencias demogràficas. V. I, Naciones Unidas, New York, 1978.

NACIONS UNIDES. Modalidades del crecimiento de la población urbana y rural. Naciones Unidas, New York, 1981.

TAPINOS, G. Eléments de Démographie. Armand Collin, París, 1983.

VALLIN, J. La population mondiale. La Découverte, París, 1986.

Assignatura: POBLACIÓ D'ESPANYA

Professora: Montserrat SOLSONA

CONTINGUT

1. La transició demogràfica en l'Espanya del segle XX. Evolució del creixement natural i del creixement migratori. Anàlisi dels components del creixement.
2. La diversitat demogràfica a nivell territorial. Els moviments migratoris interiors i el procés de concentració de la població. La inèrcia de les estructures per edat i sexe de la població. Patrons regionals del comportament reproductiu i nupcial.
3. La població espanyola en el context europeu.
4. La mortalitat: evolució per edats, sexe i estat civil.
Estudi de la mortalitat per causes. L'envelliment de la població.
5. La fecunditat i els seus determinants pròxims. Relacions entre els canvis socials i els canvis en el comportament reproductiu. Les polítiques natalistes.
6. L'evolució de la nupcialitat i els models regionals. El desenvolupament de noves formes de convivència: la cohabitació.
7. Les transformacions de les estructures familiars a Espanya. Canvis en la mida, el volum i la composició de les famílies.
8. La població i l'activitat econòmica. Estructura de la població activa per edat, sexe, estat civil, sectors productius, condició socio-econòmica i grups professionals. La creixent incorporació de la dona a l'activitat.
9. El canvi de signe en els corrents migratoris interns. Les migracions interprovincials i intraprovincials. La mobilitat a curta distància per raons de treball o estudi.

BIBLIOGRAFIA

Temes 1,2 i 3

ARANGO, Joaquín. "La teoría de la transición demográfica y la experiencia histórica" en REIS, nº 10, 1980, p. 169-198.

ARANGO, Joaquín. "Modernización demográfica de la sociedad española" en la economía española en el siglo XX. Una perspectiva histórica. compilación de Jordi Nadal, Albert Carreras i Carles Sudrià. Barcelona, Ariel Historia, 1987.

CAMPO, Salustino del y NAVARRO LOPEZ, M. Nuevo análisis de la población española. Barcelona, Ariel, 1987.

DE MIGUEL, A. "España cíclica. Ciclos económicos y generaciones demográficas en la Sociedad Contemporánea", Madrid, Fundación Banco Exterior, 1987.

DIEZ NICOLAS, J. "Tamaño, densidad y crecimiento de la población en España 1900-1960" Madrid, CSIC, Instituto Balmes de Sociología, 1971.

MONNIER, A. "L'Italie, l'Espagne et le Portugal: situation demographique" en POPULATION, nº 4-5, Jul.-Oct., 1980.

NADAL, J. La población española (siglos XVI a XX), 1ª edición, Barcelona, Ariel, 1966, (2ª edición 1985).

PERPINA, R. "COROLOGIA, Teoría estructural y estructurante de la Población de España (1900-1950)". Madrid, CSIC, 1954.

RODRIGUEZ OSUNA, J. "Población y territorio en España. Siglos XIX y XX". Madrid, Espasa-Calpe, 1985.

Tema 4

ARBELO CUBELLO, Antonio. La mortalidad de la infancia en España 1901-1950. Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1962.

CANELA SOLER, Jaume. Análisis comparativo de la mortalidad por causas en España y otros países durante el período 1977-1979. (Tesis doctoral). Barcelona, Facultat de Medicina, Universidad de Barcelona, 1985, (mimeo).

DEVOLDER, D. Tablas de mortalidad por provincias: 1976-81. Barcelona, Centre d'Estudis Demogràfics, 1986, (Papers de Demografia, nº 15).

DIEZ NICOLAS, Juan. "La transición demográfica en España". Revista de Estudios Sociales, nº 1, 1975.

FARRE, Mireia. "Une étude exploratoire de l'évolution de la mortalité par cause en Espagne". (1960-1981). Thèse de Maîtrise, Universitat catòlica de Lovaine, 1988.

GOMEZ REDONDO, Rosa. "La desigualdad espacial ante la muerte infantil en España, 1900-1950, (Volúmen mortalitat), ponencia del I Congrés Hispano Luso Italià. Barcelona, ADEH-SIDES, 1987.

GOMEZ REDONDO, Rosa. "Mortalidad infantil real frente a mortalidad infantil legal. Boletín de la Asociación de Demografía Història, Año II, nº 1, Març 1984.

OCDE. "Le vieillissement d'emographique. Conséquences pour la politique sociale". París, 1988.

Tema 5

AGUERO, Isabel y OLANO, ALberto. "La intensa caída reciente de la fecundidad y la nupcialidad en España". CONDE, Rosa (comp.). Familia y cambio social en España. Madrid, CIS, 1982.

CASARES, M., PERALTA, C., RODRIGUEZ, J.M. "Actividad económica de la mujer en relación a la fecundidad". Madrid, Instituto de la mujer, 1987, (Serie Estudios, 10).

CIS. Actitudes y opiniones de los españoles frente a la natalidad. Noviembre 1985, Madrid, CIS, 1985.

DELGADO, Margarita. "El descenso reciente de la fecundidad en España: Un análisis por provincias". I Congrés Hispano Luso Italià de Demografia Històrica, Barcelona, 1987.

DELGADO, Margarita. "El descenso de la fecundidad en España". Madrid, 1988 (Tesis doctoral).

DIEZ NICOLAS, J. y MIGUEL, J.M. de Políticas de Población. Madrid, Espasa-Calpe, 1985.

FERNANDEZ CORDON, Juan Antonio. "La fecundidad reciente en España". Economistas (Revista Colegio de Madrid), nº 24, Febrer-Març 1987, pp. 6-12.

GIL CALVO, Enrique. "La tendencia futura del paro y la fecundidad". REIS, nº 27, julio-sept., 1984, CIS.

LEASURE, J.M. "Factors involved in the Decline of Fertility in Spain". Population Studies, 1962.

LEGUINA, J. "El descenso de la fecundidad en España y en los países industriales". Tendencias demográficas y planificación económica, Ministerio de Economía y Hacienda, Madrid, 1986.

LIVI BACCI, M. "Fertility and Nupciality Changes in Spain from the late 18th to the early 20th century". Population Studies, vol. XXII (1), pp. 83-102; XII (2), pp. 211-234.

MIGUEL, Jesús de, "Sociología de la población y control de la natalidad en España". REIS, nº 10, 1980.

NASH, Mary. "El control de la natalidad y la difusión de los medios de contracepción: El debate del movimiento Eugénico español". Ponencia presentada en el Congreso Hispano Luso Italiano de Demografía Histórica, Barcelona, 1987.

OLANO REY, Alberto. "La caída actual de la fecundidad: ¿tendencia secular o fluctuación?". Tendencias demográficas y planificación económica. Actas del Simposio Internacional organizado por el Ministerio de Economía y Hacienda, Madrid, 1986.

SAEZ, Armand. "Fecondité à l'Espagne depuis le début du siècle". Population, 1979, nº 4 -5.

SARRIBLE, Graciela. Estudio de la fecundidad en la población nativa y migrante de la ciudad de Barcelona. Tesis doctoral presentada en la Facultad de Ciencias Políticas y Sociología de la Universidad Complutense de Madrid, 1986.

WHITNEY HICKS, W., MARTINEZ AGUADO, T. "Los determinantes de la fecundidad dentro del matrimonio en España". REIS nº 39, Madrid, CIS, 1987.

Tema 6

ALABART, A., CABRE, A., DOMINGO, A., FABRE, A., STOLCKE, V. "La cohabitación en España. Un estudio en Madrid y Barcelona". Madrid, CIS, 1988.

AGUERO, Isabel, OLANO, Alberto. "La intensa caída de la fecundidad y nupcialidad en España" en CONDE, Rosa (Comp.). Familia y cambio social en España, Madrid, CIS, 1982.

ALBERTO, Inés. Historia y Sociología del divorcio en España. Madrid, CIS, 1977.

BORRAJO HINIESTA, Santiago. "Estudio sociológico sobre la ruptura matrimonial en Madrid capital (1981-84)". REIS, nº 37. Gener-Març 1987.

CACHINERO, Benito. "La evolución de la nupcialidad en España 1887-1975". REIS, nº 20, 1982, pp. 81-99.

DIEZ MEDRANO. Nuevos rumbos de la nupcialidad europea (1945-1984). Tesina presentada en la Facultad de Ciencias y Sociología de la Universidad Complutense de Madrid, 1984 (mimeo).

DOPICO, Fausto. Nupcialidad y familia en España (siglos XVI-XX). Ponencia presentada en el Congreso Hispano Luso Italiano de Demografía Histórica, Barcelona, 1987 (mimeo).

FERNANDEZ, Alejandra y VERDU, Vicente. "Noviazgo y matrimonio en la burguesía española". Cuadernos para el diálogo, Madrid, Edicusa, 1975.

IGLESIAS DE USSEL, J. "Sociología del noviazgo en España". Granada, Caja de Ahorros de Granada, 1987.

MAYONE STYCOS, J. "The Timing of Spanish Marriages: A Socio-Statistical Study". Population Studies, 1988, nº 37, pp. 227-238.

PERISTIANY, John G. Dote y matrimonio en los países mediterráneos. Madrid, CIS, Siglo XXI, 1987 (Monografías, nº 90).

PUJADADAS, I., SOLSONA, M. "Evolución reciente y modelos de nupcialidad en España (1975-1981). Ponencia presentada a las I Jornadas de Geografía de la Población Española 1970-1986, Salamanca, 1987 (Papers de Demografía nº 21, CED).

ROS JIMENO, José. "Tablas de nupcialidad de la población española", en Revista Internacional de Sociología, nº 75. 1961.

Tema 7

ALBERDI, Inés, ESCARIO, Pilar, HAINOVICH, Perla. "Actitudes de las mujeres hacia el cambio familiar". REIS, nº 10, Madrid, CIS, 1984.

ALONSO HINOJAL, Isidoro. "Población y familia. Presiones para el análisis y algunos ejemplos". REIS, nº 10, Madrid, CIS, 1984, pp. 151-168.

BERTRAN, M. y otros. "Estudios sobre la familia española". Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Colección Estudios, 1987.

CAMPO, S. DEL, CONDE, R. "Lecturas de Sociología de la familia". Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Ciencias Políticas y Sociología (2 vol.), 1981.

CONDE, R. "Familia y cambio social en España". Madrid, CIS, 1982.

CONDE, R. "Tendencias de cambio en la estructura familiar". Madrid, REIS, nº 21, 1983.

DIEZ NICOLAS, J. "La familia en Europa y el cambio social". REIS, nº 21, 1983.

FLAQUER, LL., SOLER SERRATOJA, J. "La familia española en transición" (mimeo), Barcelona, 1988.

MUÑOZ PEREZ, Fco. "Changements récents de la fécondité en Europe occidentale et nouveaux traits de la formation des familles". Population, nº 13, (1986), pp. 447-462.

Tema 8

AGUERO MENENDEZ, Isabel y MIGUEL CASTAÑO, Carmen de. "Perspectivas demográficas y oferta de fuerza de trabajo". Economistas (Colegio de Madrid), nº 24, Febrer-Març 1987.

CARRASCO GARCIA, Nicolás, LORENTE HURTADO, José Ramón. "Factores de terminantes de la demanda de trabajo en España". Tendencias demográficas y planificación económica, (Actas Simposio Ministerio de Economía y Hacienda), Madrid, 1986.

CASAS, José Ignacio. La participación laboral de la mujer en España. Madrid, Instituto de la Mujer, 1987 (Serie Estudios: 9).

MIGUEL, Carmen de y AGUERO, Isabel. "Evolución demográfica y oferta de trabajo". Tendencias demográficas y planificación económica. Actas y debates del Simposio General de Economía y Planificación, con la colaboración de la Sociedad Española de Estudios de Población, Madrid, 26-28 Maig, 1986, pp. 277-334.

MINISTERIO DE ECONOMIA Y MINISTERIO DE TRABAJO. "Población, actividad y ocupación en España. Reconstrucción de series históricas 1960-1978", Madrid, 1979.

SAEZ, A. "La población y la actividad económica en España". Madrid, Siglo XXI, 1975.

SMILGES, Alfredo. La población activa española en la década de los setenta. Tesis de Licenciatura, Universidad de Barcelona, 1986.

Tema 9

CABRE, Ana, MORENO, Julio, PUJADAS, Iglesias. "Cambio migratorio y reconversión en España". REIS, nº 32, Oct.-Des. 1985.

CABRE, Ana, DEVOLDER, Daniel, PUJADAS, Isabel. "Migratory movements in Spain: recent evolution". Second Informal Working Group of Population and Development in Southern Europe, Papers de Demografia, nº 12, CED.

CARDELUS, J., PASCUAL, A. "Movimientos migratorios y organización social". Barcelona, Ediciones Peninsulares, 1979.

DIRECCION GENERAL DEL INSTITUTO ESPAÑOL DE EMIGRACION. "Panorama de emigración española en Europa". Madrid, 1986.

GARCIA BARBANCHO, A. "Las migraciones interiores españolas. Estudio cuantitativo desde 1900". Madrid, Instituto de Desarrollo Económico, 1967.

GARCIA FERNANDEZ, J. "La emigración exterior de España". Barcelona, Ariel, 1965.

GARMENDIA, J.A. (compilador). "La emigración española en la encrucijada". Madrid, CIS, 1981.

MORENO, Julio. "Interprovincial migratory movements in Spain 1961-1981". Third Informal Working Group on Population and Development in Southern Europe, Papers de Demografia, nº 9, CED.

PUYOL ANTOLIN, R. "Emigraciones y desigualdades regionales en España". Madrid, EMESA, 1979.

Assignatura: POBLACIÓ DE CATALUNYA.

Professores: Mireia FARRE i Isabel PUJADAS

CONTINGUT

Tema 1. Evolució històrica de la població de Catalunya i de la seva distribució espacial.
1857-1986

1.1. Fonts i àmbits territorials.

1.2. Etapes del creixement demogràfic.

Primer període, 1850-1900: l'inici de les transformacions demogràfiques a Catalunya.

- L'aparició de les fonts d'estadística moderna.
- L'inici del descens de la fecunditat.
- El procés de concentració espacial de la població: l'èxode rural i la industrialització.
- Les migracions transoceàniques.

Segon període, 1900-1930: El creixement demogràfic modern.

- La reducció de la mortalitat.
- La difusió del descens de la fecunditat.
- La immigració a Catalunya.

Tercer període, 1931-1950: Les repercussions demogràfiques de la seqüència crisi econòmica-república-guerra civil i postguerra.

Quart període, 1951-1975: L'explosió demogràfica a Catalunya.

- El fort creixement migratori.
- La repercusió de la natalitat.
- L'allargament de l'esperança de vida.
- La consolidació del model territorial de distribució de la població.

Cinquè període, 1976-1986: La reducció del creixement demogràfic i les seves repercussions en el territori.

- El canvi de sentit dels corrents migratoris.
- La disminució de la fecunditat.
- L'envelliment de la població.
- La distribució espacial del creixement.

1.3. L'evolució de les idees demogràfiques i de la percepció sobre els problemes de població a Catalunya.

Tema 2. Natalitat, fecunditat i nupcialitat.

- Els estudis sobre la transició demogràfica a Catalunya
- L'evolució dels indicadors de natalitat i fecunditat.
- La fecunditat per edats i per generacions de 1922 a 1985.
- L'evolució de la nupcialitat a Catalunya.
- La nupcialitat per edats i l'índex sintètic de nupcialitat des de 1975.
- Les diferències territorials de la natalitat, fecunditat i nupcialitat.

Tema 3. Mortalitat.

- Fonts de dades sobre mortalitat a Catalunya. Fiabilitat, validesa i mètodes d'avaluació.
- Evolució de la mortalitat infantil i juvenil a Catalunya.
- Causes de defunció infantils i juvenils.
- L'evolució de la mortalitat adulta per sexes.
Conseqüències de l'evolució de la mortalitat sobre l'estructura per edat i per estat civil de la població.
- Diferències de mortalitat segons variables de nivell socio-econòmic.
- Causes de defunció a Catalunya.
- Diferències de mortalitat segons l'àmbit territorial.
- Perspectives de mortalitat a Catalunya.

Tema 4. Els moviments migratoris.

- El problema de les fonts sobre migracions. Els mètodes d'estimació indirectes.
- Tipologia de les migracions.
- L'evolució dels saldos migratoris en el segle XX.
- La naturalesa dels habitants.
- Els saldos migratoris per edats.
- Les migracions actuals.

Tema 5. Estructura per edats. Envelliment.

- Evolució de l'estructura per edats de la població de Catalunya des de 1857.
- Els factors de l'envelliment (envelliment per la base, la cúspide i els costats). Evolució del pes dels diferents factors al llarg del segle XX.
- La geografia de l'envelliment a Catalunya. Envelliment en zones rurals i urbanes.
- Conseqüències socio-econòmiques i mèdiques de l'envelliment.

Tema 6. Població activa per edat, sexe i estat civil.

- Evolució de la composició de la població per sectors d'activitat econòmica al segle XX.
- Població ocupada i població en atur.
- L'activitat segons les seves característiques: professions, nivell d'instrucció i altres característiques socio-econòmiques.
- Activitat i territori.

Tema 7. Els estudis de la població per àmbits territorials.

- Estudis municipals i locals.
- Estudis comarcals.
- Estudis sobre la població de muntanya.
- Estudis sobre la població de l'àrea metropolitana.

Tema 8. Previsions de població.

- Les dificultats de la previsió demogràfica.
- Tendències futures dels components demogràfics: natalitat, mortalitat, migracions.
- Tendències futures de l'estructura per edats i de la distribució territorial.

BIBLIOGRAFIA

A. OBRES GENERALS SOBRE POBLACIÓ A CATALUNYA.

CABRÉ, A., PUJADAS, I. "La población de Cataluña". Reconocimiento Territorial de Catalula. Centro de Estudios y Planificación, Ministerio de Urbanismo y Obras Públicas y Generalitat de Cataluña. Vol. 6, 7 y 22, 1981.

CABRE, A., PUJADAS, I. "La població de Catalunya en el segle XX". Història Econòmica de la Catalunya Contemporànea. S. XX. Dir. per J. Nadal i C. Sudrià. Barcelona, Ed. Enciclopèdia Catalana, 1988.

CARDELÚS, J., OROVAL, J.M., PASCUAL, A. "La inmigración como tópico. Burguesía y clase obrera ante la autonomía". Doblón extraordinario 4: Cataluña. Barcelona, 1976.

CARDELÚS, J., OROVAL, J.M., PASCUAL, A. "La población en Cataluña". Rev. Materiales, nº 8, Barcelona, 1978.

IGLESIES FORT, J. "Moviment demogràfic de Catalunya". Gegrafia de Catalunya dirigida per Soler Sabaris, Vol. I, cap. XVII, ed. Aedos, Barcelona, pàg. 323-324, 1958.

IGLESIES FORT, J. "El movimiento demográfico de Cataluña durante los últimos 100 años". Memorias de la Real Academia de Ciencias y Arte de Barcelona (3ª época), Vol. XXXIII, nº XVI, pàg. 319-435, 1961.

IGLESIES FORT, J. "La población a Cataluña en la d'ecada 1950-1960", Barcelona, Ed. Dalmau, 1966.

IGLESIES FORT, J. La cursa demogràfica de les principals ciutats catalanes. Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona, nº 785, pàgs. 453-476, 1977.

LLUCH, E. i GIRALT, E. "La població catalana". SAUVY, A., La població. Ed. Edicions 62, Barcelona, pàg. 143-203, 1964.

MALUQUER SOSTRES, J. Població i societat a l'àrea catalana. Barcelona, Ed. A.C., 184 pàgs, 1965.

NADAL OLLER, J. "La població". NADAL FARRERES, J. i WOLF, PH. Història de Catalunya. Ed. Oikos-Tau, Vilassar de Mar, pàg. 64-94, 1983.

NADAL OLLER, J. La población española siglos XVI-XX. Ed. Ariel, Barcelona, edició corregida i augmentada, 1984.

NADAL OLLER, J. "Pròleg" a VANDELLÓS, J. Catalunya, poble decadent. Barcelona, Edicions 62, 1985.

RECOLONS, Ll. La població de Catalunya. Distribució territorial i evolució demogràfica. (1900-1970). Ed. Laia, Barcelona, 268 pàgs, 1976.

RECOLONS, LI. "Els habitants" a REIXACH, M. (ed.) Catalunya: Home i Territori. Barcelona, Blume, pàgs. 11-77, 1979.

PUJADAS i RUBIES, I. La població de Catalunya: Anàlisi espacial de les interrelacions entre els moviments migratoris i les estructures demogràfiques. Tesi Doctoral presentada en el Departament de Geografia de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, 1982.

PUJADAS i RUBIES, I. (1981). "Análisis dinámico de la población de Cataluña entre 1975 y 1981". Reconocimiento Territorial de Cataluña. Barcelona, Departamento de Política Territorial, Generalitat de Catalunya, Vol. 22, 1981.

PUIG i SAIS, H. El problema de la natalitat de Catalunya. Un perill gravíssim per a la nostra pàtria. Annals de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Barcelona, 102 pàgs, 1915.

VANDELLÓS i SOLE, J. Catalunya, poble decadent. Biblioteca catalana d'autors independents, Sabadell, 1935. reed. Edicions 62, Barcelona, 1985.

VIDAL i BENDITO, T. Atlas sòcio-econòmic de Catalunya. Ed. Sirocco, Barcelona, 1980.

VIDAL i BENDITO, T. "El poblament", "La població". Gran Geografia comarcal de Catalunya, a XVIII. Ed. Enciclopèdia Catalana, barcelona, pàg. 263-360, 1983.

VIDAL, T. i PUJADAS, I. La població. Ed. Sirocco, Barcelona, 154 pàgs. 15 mapes, 1983.

B. FECUNDITAT

BENAVENTE, J. "La fecundidad en Cataluña enel Siglo XIX", Jornades de Població, Centre d'Estudis Demogràfics, Gener 1985.

CABRÉ, A. PUJADAS, I. "Caída de la fecundidad y evolución demográfica en Cataluña". Simposium internacional sobre tendencias demográficas y planificación económica. Madrid, Ministerio de Economía y Hacienda, pàgs. 153-175, 1986.

CABRÉ, A. PUJADAS, I. "La fecundidad en Cataluña desde 1922: Análisis y perspectivas". Papers de Demografia, Centre d'Estudis Demogràfics, 1986.

DELGADO, M. "El reciente descenso de la fecundidad en España: Un análisis por provincias". Ponència presentada al I Congrés Hispano-Luso-Italià de Demografia Històrica, Barcelona, 1987.

SAEZ BUESA, A. "La fécondité en Espagne depuis le debut siècle". Population, nº 6, París, 1979.

SARRIBLE, Graciela. Estudio de la fecundidad en la población nativa y migrante de la ciudad de Barcelona. Tesi doctoral presentada a la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de Madrid, 1986.

C. MORTALITAT

COMPANY SERRAT, A. Estadístiques de salut. Mortalitat a la ciutat de Barcelona, 1983. Ajuntament de Barcelona, Sèrie Estadística de l'Institut Municipal de la Salut, 152 pàgs, 1985.

FARRE, M. "Factors demogràfics de l'envelliment a Catalunya". Papers de Demografia, Centre d'Estudis Demogràfics, 1987.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Mortalitat de Catalunya, 1975. Departament de Sanitat i Seguretat Social, Barcelona, 1983.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Anàlisi de la mortalitat de Catalunya (anual). Departament de Sanitat i Seguretat Social, Barcelona, 1985.

LAPORTE, I. Població i Salut a Catalunya. Discurs inagural del curs 1985-1986, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 61 pàgs, 1985.

SEGURA, A. La qualitat de les estadístiques de mortalitat a Catalunya. Tesi Doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, 1986.

D. MIGRACIONES.

ARANGO, J. "Cambio económico y movimientos migratorios en la España oriental del primer tercio del siglo XX: Algunas hipótesis sobre determinantes y consecuencias". Hacienda Pública Española, nº 38, Madrid, Pàg. 58-80, 1976.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA. Conversaciones sobre inmigración interior. Barcelona, 19-22 Octubre 1965, Patronato municipal de la vivienda.

CABRÉ, A., DEVOLDER, D., PUJADAS, I. Changements recents dans les migrations interieures en Espagne, Conference Européene de Démographie, Jyväskylä, Finlàndia, juny 1987.

CABRÉ, A., MORENO, J., PUJADAS, I., "Cambio migratorio y reconversión territorial" en España, Revista española de Investigaciones Sociológicas, 1985, nº 32, pàg. 32, pàg. 43-65.

CANDEL, F. Els altres catalans. Barcelona, Edicions 62, 1964.

CANDEL, F. Inmigrantes y trabajadores. Barcelona, Ed. Planeta, 1982.

DIVERSOS AUTORS. Quaderns d'alliberament 2/3. Immigració 1978.

FUNDACIÓ JAUME BOFILL Immigració i reconstrucció nacional a Catalunya. Ed. Blume, Barcelona, 238 pàgs, 1980.

JUTGLAR BERNAUS, J. i cols. La immigració a Catalunya. Ed. Edició de Materials, Barcelona, 238 pàgs, 1968.

LOPEZ, F., MAJORAL, R. "Emigración y cambio económico en el Pirineo catalán". Actas del Coloquio Hispano-francés sobre las áreas de montaña, Ministerio de Agricultura, Madrid, pàg. 299-232, 1981.

PASCUAL, A. "L'impacte de la immigració a una ciutat de la comarca de Barcelona" a JUTGLAR, A. i altres. La immigració a Catalunya, Ed. Edició de Materials, Barcelona, 1968.

PASCUAL, A. "Los movimientos migratorios de retorno. Significación y perspectivas". Documents d'anàlisi geogràfica, Bellaterra, pàgs. 47-70, 1983.

PEREZ DIAZ, V. "Inmigrantes en Cataluña". Información Comercial Española, nº 311, pàg. 53-58, 1965.

PINILLAS DE LAS HERAS, E. Immigració i mobilitat social a Catalunya, 4 vols. I.C.E.S.B. / Fundació Jaume Bofill, Barcelona, 410 pàgs, 1973-75.

PUJOL i SOLEY, J. La immigració, problema i esperança de Catalunya. Ed. Nova Terra, Barcelona, 1935.

TATJER, M. "La inmigración en Barcelona en 1930. Los andaluces en la Barceloneta", Estudios Geográficos, nº 118, pàgs. 159-165, 1970.

VANDELLÓS SOLA, J. La immigració a Catalunya. Concursos Patxot i Ferrer. Barcelona, 1935.

VIDAL, T. La despoblación del campo en Cataluña. Universitat de Barcelona, Tesi doctoral inèdita, 1973.

VIDAL BENDITO, T. "Exode rural i problemàtica demoespacial a Catalunya" (1860-1970). Revista d'Història Agraria, nº 2, Barcelona, 1979.

E. ACTIVITAT ECONOMICA

ALABART, A., SOLSONA, M. De l'activitat de la dona a Catalunya des de 1970. Mecanografiat, 1988.

BANCA CATALANA. La distribució comarcal de la població activa i les inversions industrials a Catalunya. Banca Catalana, nº 10, pàgs. 19-21, 1968.

BANCO DE BILBAO. La economía de Catalunya hoy. Barcelona, 636 pàgs. - (1983). L'economia de Catalunya avui i demà. Barcelona, 684 pàgs, 1974.

CABRÉ, Anna. "La població activa a Catalunya". Estadística i Societat, nº 5, 1980.

CABRÉ, A., PUJADAS, I. "Activitat econòmica i potencial demogràfic a les ciutats catalanes" a Les ciutats petites i mitjanes a Catalunya: Evolució recent i problemàtica actual. IIª Setmana d'Estudis Urbans a Lleida, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Institut Geogràfic de Catalunya, 1987.

MALUQUER SOSTRES, J. "La población activa en Cataluña". Información Comercial Española, nº 342, 1962.

MAJORAL MOLINE, R. "Características de la población y de la población activa agraria". El Campo, nº 95, 1984.

ROQUER SOLER, S. "Notas sobre la población activa de Cataluña a fines del siglo XIX (1887). Distribución sectorial y contrastes territoriales". Tarraco, Cuadernos de Geografía vol. II, Tarragona, 1981.

SAEZ BUESA, A. "L'activitat econòmica dels catalans. L'evolució de la població activa a Catalunya (1950-1970)". BANCO DE BILBAO: La economía de Catalunya hoy. Barcelona, Pàg. 25-97, 1974.

SAEZ BUESA, A. Población y actividad económica en España. Siglo XXI, Madrid, 315 pàgs, 1975.

F. PREVISIONS.

CABRÉ, A. "Reflexions sobre l'evolució de la població de Catalunya fins a l'any 2000". Catalunya cap a l'any 2000. Ed. Blume, pàgs. 11-36, 1979.

CABRÉ, A., PUJADAS, I. Previsions demogràfiques per a Catalunya. Comarques i municipis grans a l'horitzó 2000. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1984.

CABRÉ, A. "Crisi econòmica, canvi demogràfic i tendències de poblament a Catalunya". Papers de Demografia, n° 7, C.E.D, 1985.

CABRÉ, A. "Sobre la població i el futur urbà a Catalunya". Espais, n° 1, Set.-Oct., 1986.

CABRÉ, A. "Predicciones en Demografía: El caso de España". Papers de Demografia, n° 23, C.E.D, 1987.

PUJADAS, I., CABRÉ, A. Previsions demogràfiques de la població infantil, escola, jove, vella i molt vella de Catalunya. (1975-1999). Generalitat de Catalunya. Direcció General de Serveis Socials. (multicopiat), 1983.

PUJADAS, I. Previsions demogràfiques per al "Pla de Carreteres". Generalitat de Catalunya, Direcció General de Política Territorial (multicopiat), 1982.

PUJADAS RUBIES, I. "Perspectives demogràfiques diferencials de la població de Catalunya". Població, Finances locals i habitatge a Catalunya, Ed. Sirocco, Barcelona, Pàgs. 23-45, 1983.

G. ANALISI DE LA POBLACIO PER AMBITS TERRITORIALS

CANALS, J.M., NOVOA, X. "Anàlisi quantitativa de l'evolució demogràfica de la ciutat de Barcelona entre 1970 i 1980". Població, Finances locals i Habitatge a Catalunya, Associació Catalana de Ciència Regional, Barcelona, Pàg. 46-64, 1983.

CANALS, R.M. i altres. La població de Barcelona i els seus barris. Composició segons edat, sexe, immigració i professions. Fundació Jaume Bofill, Barcelona, 119 pàgs, 1977.

CARRERAS, J.M., MARGALEF, J. La evolución de las ciudades catalanas entre 1857 y 1975. "Ciudad y Territorio", n.º. 2, Abril-Juny 1977, pàgs. 33-45.

GALERA MONEGAL, M. Bibliografia geogràfica de la ciutat de Barcelona II. Población Ayuntamiento de Barcelona y Departamento de Geografía de I C.S.I.C. de Barcelona, 1978.

GISPert, A., PUJOL, R. Localización industrial y redistribución de la población en Cataluña. 1957-1965. "Ponencias del VIII Coloquio de la Asociación de Ciencia Regional de Lengua francesa", Barcelona, 5-8 octubre 1967, pàgs. 173-218.

IGLESIES, Josep. La macrocefàlia comarcal catalana. "Anales de Sociología", Barcelona, n.º 2, pàgs. 100-106, 1966.

MENDIZABAL, E., DEVOLDER, D., PUJADAS, I., CABRE, A. Estudi demogràfic del territori de muntanya. Barcelona, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Generalitat de Catalunya. A Premsa 1987, n.º 2, pàgs. 93-111.

MUNS, J. "El crecimiento demográfico e industrial de la ciudad de Barcelona". Información Comercial Española, Madrid, pàgs. 103-110, 1962.

PUJADAS RUBIES, I. L'expansió demogràfica de Barcelona de 1857 a 1980: de la ciutat industrial a la ciutat metropolitana. Ponència del Segon Congrés d'Història Urbana del Pla de Barcelona, Desembre 1985, "Papers de Demografia", n.º 14, C.E.D.

PUJADAS RUBIES, I. La població de Barcelona a la segona meitat del segle XX. "L'Avenç", n.º 118, set. 1988.

PUJADAS, I., MENDIZABAL, E., CABRE, A. "La població de la muntanya a Girona". Revista de Girona, Nov.-Des. 1986, n.º 119.

SAEZ BUESA, A. La población de Barcelona en 1863 y 1960. Servicio de Estudios en Barcelona. Banco Urquijo, Ed. Moneda y Crédito, Madrid.

SOLA MORALES RUBIO, M. Capital i ciutats a Catalunya: una perspectiva de futur. A Catalunya cap a l'any 2000. Barcelona, Ed. Blume, col.lecció Temps de futur, pàgs. 127-151, 1979.

METODOLOGIA DEMOGRÀFICA

- Anàlisi Demogràfica ..... A. CABRÉ, C. GUISANDE
- Proyecciones Demográficas ..... J.A. FERNANDEZ CORDON

Assignatura: **ANÀLISI DEMOGRÀFICA**

Professores : Anna CABRÉ, Cristina GUISANDE.

1. Introducció

1.1. Història, objecte i mètode dels Estudis de Població.

- La Demografia en les Ciències Socials: les dificultats en la seva constitució com a ciència.
- Fases de la investigació demogràfica: el paper de l'anàlisi.

1.2. La referència temporal:

- El Diagrama de Lexis, eina bàsica de l'anàlisi demogràfica.
- Les òptiques d'anàlisi: longitudinal, transversal i per duració.
- Efectes d'edat, efectes de generació i efectes del moment.

1.3. Les fonts de dades en Demografia: registres i recomptes.

- Els registres: registre parroquial, registre civil i altres.
- Els censos i altres recomptes.
- Els registres de població, font estadística del futur: del Llibre d'Ànimes al Padró Municipal d'Habitants.
- Altres fonts: les enquestes demogràfiques.

2. L'anàlisi longitudinal

2.1. Definicions.

- Tipus d'observació: contínua i retrospectiva.
- Tipus d'esdeveniments: renovables i no renovables, fatals i opcionals.

2.2. La descripció del fenomen.

- Taules de generació o de cohort: funcions i relacions.
  - . En el fenomen d'esdeveniments no renovables.
  - . En els fenòmens d'esdeveniments renovables.

- Exemples de taules de cohort referents al fenòmens següents:

- . Mortalitat.
- . Nupcialitat de primer ordre.
- . Fecunditat genral.
- . Fecunditat matrimonial (per ordre de naixements i tots ordres reunits).
- . Divorcialitat.
- . Emigració.

2.3. La mesura sintètica dels fenòmens: intensitat i calendari.

- Aplicació als fenòmens anteriorment estudiats.

2.4. La combinació dels fenòmens i la seva mesura.

- Exemple: la reproducció neta.
- Generalització.

2.5. La interferència de fenòmens, principal problema en el tractament de les dades d'observació.

- Mètodes d'eliminació d'interferències.

- . L'observació retrospectiva.
- . La correcció del quocients.
- . El recurs a les proporcions de no afectats.
- . La reducció dels esdeveniments observats.

- Aplicació als diferents fenòmens: avantatges comparatius.

3. L'anàlisi transversal

3.1. Les Poblacions.

3.1.1. Estructura d'una població: les proporcions com índex de mesura.

- L'estructura segons el sexe i l'edat.
  - . La piràmide d'edats: construcció i particularitats; estudi de casos.
  - . La relació de masculinitat per edats: utilitat pràctica; estudi de casos.
  - . mesures de l'envelliment.
- Altres estructures: segons l'estat civil, l'activitat, la instrucció, el tipus d'hàbitat, la naturalesa, etc.

- . La utilització del diagrama triangular en el resum i la comparació d'estructures.
- . Altres representacions.

3.1.2. Dinàmica de població.

- Mesura del creixement.
- Els factors del creixement: natalitat, mortalitat, migracions.
- Introducció a la mesura transversal dels fenòmens: les taxes globals i la seva relació amb l'estructura.

3.1.3. Introducció als models de població.

- Gènesi de les poblacions: relació entre estructura i dinàmica.
- Les poblacions estables.

3.2. L'anàlisi transversal dels fenòmens

3.2.1. La tipificació: la taxa comparativa.

- Taxes globals i taxes específiques: relacions.
- Tipificació directa i indirecta: estructura-tipus i fenomen-tipus.

3.2.2. La translació: la taula del moment.

- El concepte de cohort fictícia.
- La utilització de les estadístiques corrents en les construcció de les taules del moment.
  - . Les taxes de "primera categoria" i la seva transformació en probabilitats, o quocients.
  - . Les taxes de "segona categoria" o "esdeveniments reduïts".
  - . L'ús de les proporcions de no afectats.

4. Relacions entre l'anàlisi transversal i l'anàlisi longitudinal dels fenòmens demogràfics.

4.1. Relacions entre característiques del moment i històries de les cohorts. Estudi teòric.

4.2. Elements per a la interpretació de la conjuntura demogràfica.

BIBLIOGRAFIA

- BLANGIARDO, G.C. Elementi di Demografia. Mulino, Bologna, 1987.
- BOURGEOIS-PICHAT, J. La demografía. Ariel, Barcelona, 1978.
- COALE, A., DEMENY, P. Regional model life tables ans stable populations. Academic Press, London, 1983.
- GERARD, H., WUNSCH, G. Demografía. Pirámide, Madrid, 1973.
- HENRY, L. Demografía. Labor Universitaria, Barcelona, 1976.
- LEGUINA, J. Fundamentos de Demografía. Siglo Veintiuno, Madrid, 1981.
- LIVI BACCI, M. Introduzione alla Demografia. Lolscher, Torino, 1986.
- MACCIO, G. Diccionario demográfico multilingüe. IUSSP-CELADE, Ordina, Bélgica, 1985.
- NACIONES UNIDAS. Indirect Techniques for demographic estimation. Manual X, Naciones Unidas, Nueva York, 1983.
- PRESSAT, R. Introducción a la demografía. Ariel, Barcelona, 1985.
- PRESSAT, R. Demografía estadística. Ariel, Barcelona, 1979.
- PRESSAT, R. El análisis demográfico. Fondo Cultura Económica, Madrid, 1983.
- PRESSAT, R. La práctica de la Demografía. Fondo de Cultura Económica, Madrid, 1977.
- ROUSSEL, L., GANI, L. Analyse Démographique. Exercices et problèmes. Armand Colin, Paris, 1973.
- SPIEGELMAN, M. Introducción a la Demografía. Fondo Cultura Económica, México, 1972.
- TAPINOS, G. Eléments de démographie. Analyse, déterminants socio-économiques et histoire des populations. Armand Colin, Paris, 1985.
- WUNSCH, G., TERMOTE, M. Introduction to demographic analysis. Principles and methods. Plenum Press, New York, 1987.

Assignatura: **PROJECCIONS DEMOGRÀFIQUES**

Professor : Juan Antonio FERNANDEZ CORDON

OBJECTIUS

L'objectiu del curs és el coneixement i una pràctica elemental de les tècniques més usuals per projectar la població cap al futur. Com a pas previ a l'exposició detallada de les tècniques més utilitzades d'estimació dels components del canvi poblacional projectat, (mortalitat, fecunditat i migracions), s'introduirà la lògica i la mecànica del mètode dels components. Els alumnes de forma progressiva en el transcurs del curs realitzaran un treball pràctic que consistirà en projectar la població d'una Província espanyola a l' 1/1/1991, a partir de les dades del Padró Municipal d'Habitants de 1986, servint-se de l'anàlisi realitzat en altres assignatures del Programa. En les dues últimes sessions s'explicaran les projeccions derivades, com a mètode general i les seves aplicacions més importants, així com, el problema de les projeccions en àrees petites.

CONTINGUT

1. Introducció general.

- Concepte de projecció. Diferents classes de projeccions, la seva utilitat.
- Mètodes de projecció de la població. El mètode dels components. Etapes d'una projecció.
- Determinació de la població inicial.

2. Càlcul dels supervivents.

- Índexs necessaris, les probabilitats de pas. De les hipòtesis sobre l'evolució de la mortalitat als índexs per a calcular els supervivents. Anàlisi de la mortalitat i hipòtesi d'evolució futura.

3.. Càlcul dels naixements.

- Índexs necessaris. De les hipòtesis sobre evolució de la fecunditat als índexs per a la projecció de naixements. Elaboració de hipòtesi d'evolució futura de la fecunditat.

4. Migracions.

- Plantejament general. Introducció als diversos mètodes. La consideració dels fluxes: l'anàlisi multiregional. El mètode dels saldos.

5. Les projeccions derivades.

- Principi i base teòrica. Projeccions de famílies (mètode del cap de família). Projeccions de població activa.

6. Les projeccions de població de les àrees petites.

- Plantejament general i dificultats. Mètodes possibles.

BIBLIOGRAFIA

Tècniques de base.

CELADE. Métodos para proyecciones demográficas. CELADE, San José de Costa Rica, 1984.

HENRY, Louis. Perspectivas demográficas. Vicens-Vives, Barcelona, 1971.

MIRALLES MIRA, F. Metodología para el cálculo de previsiones demográficas. Instituto de Estudio de la Administración Local, 1977.

Lectures complementaries.

CABRÉ, Ana. "Predicciones en demografía: el caso de España". Conferencia dada en el Instituto Universitario Ortega y Gasset, Colección "Papers de Demografía". Centre d'Estudis Demogràfics, Barcelona, 1987.

DUCHESNE, Louis. Proyecciones de población por sexo y edad para áreas intermedias y menores. CELADE, Santiago de Chile, 1987.

LEBRAS, Hervé. "Nature et limite des prévisions de population". Les Projections démographiques. Actes du VIII ème Colloque National de Démographie, Grenoble, P.U.F., París, 1987.

WATTELAR, Christine. Perspectivas démographiques par sexe et par age: les indices de mortalité et le calcul des survivants. Recherches démographiques, Cahier n° 2, Univ. de Louvain, Junio 1980.

Proyecciones de población.

DE MIGUEL CASTAÑO, Carmen , AGUERO MENENDEZ, Isabel. "Evolución demográfica y oferta de fuerza de Trabajo". Tendencias demográficas y planificación económica, Ministerio de Economía y Hacienda, Madrid, 1986.

GRUPO DE TRABAJO SOBRE PROBLEMAS DEL EMPLEO. Población, actividad y ocupación en España. 2 vol., Ministerio de Economía y Comercio, Madrid, 1980.

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADISTICA (INE). Proyecciones de la población española para el período 1980-2010. INE, Madrid, 1988.

UNITED NATIONS - NACIONES UNIDAS. World demographic estimates and projections, 1950-2025. N. U., New York, 1988.

ZACHARIAH, K.C., VU, My T. World Population Projections 1987-1988. Short and Long Term Estimates. World Bank, Washington, 1988.

FENOMENS DEMOGRAFICS

- Fecunditat ..... D. DEVOLDER
- Mortalitat ..... M. FARRE
- Migracions Internacionals ..... A. G. BIER
- Migracions Internes ..... A. PASCUAL

Assignatura: ANALISI I TEORIES DE LA FECUNDITAT

Professor : Daniel DEVOLDER

OBJECTIUS

En aquest curs, primer, es repasen els principals índexs de fecunditat emprats en l'anàlisi demogràfic amb l'objectiu de facilitar la lectura dels articles i les publicacions més recents. Sense deixar de banda el rigor en la exposició, es donarà una gran importància al contingut dels conceptes analitzats. En el rest de les sessions, s'introduiran els temes més representatius de la investigació sobre fecunditat en els últims 30 anys. La participació de l'alumnat en forma de lectures, exposicions i intervencions és un requisit fonamental per l'èxit de les classes.

CONTINGUT

1. Anàlisi de la fecunditat; càlcul de les taxes específiques de la fecunditat, de l'índex sintètic i de la descendència final, de la taxa bruta i de la taxa neta de reproducció, de la fecunditat legítima, de la fecunditat per rang i de les probabilitats de creixement; índexs de Princeton.
2. Models de població; taxa neta de reproducció, taxa de creixement intrínseca i distància entre generacions en una població estable; corba de les taxes en un règim de fecunditat natural, models de nupcialitat i de fecunditat.
3. Anàlisi de la cojuntura demogràfica. Aplicació al període 1940-1980. El "baby boom" i la caiguda posterior de la fecunditat en els països desenvolupats.
4. Variables intermitjes de la fecunditat i micro-demografia. La fecunditat natural.
5. Les enquestes de fecunditat i la dinàmica entre "projecte" de fecunditat i fecunditat realitzada.

6. Teories econòmiques de la fecunditat; interpretacions de l'evolució a llarg plaç de la fecunditat, teories econòmiques de la presa de decisió i la seva aplicació a la fecunditat, teories sòcio-institucionals de la fecunditat, teoria "total" de Easterlin.

BIBLIOGRAFIA

Tema 1

COALE, A.J., WATKINS, S.C. The Decline of fertility in Europe. Princenton, Princenton University Press, 1986.

HENRY, L. Demografía. Barcelona, Labor, 1976, cap. 5.

LEGUINA, J. Fundamentos de Demografía. Madrid, Siglo XXI, 1981, Cap. III i VIII.

NEWELL, C. Methods and Models in Demography. London, Belhaven Press, 1988, Part I, IV i V.

PRESSAT, R. El análisis Demográfico. México, Fondo de Cultura Económica, 1983, segona edició a l'espanyol de la segona edició francesa.

WUNSCH, G. TERMOTE, M. Introduction to demographic analysis. Plenum Press, New York, 1978, Cap. 5.

Tema 2

COALE, A.J. El desarrollo de nuevos modelos de nupcialidad y fecundidad. Santiago de Chile, CELADE, 1979.

LIVI BACCI, M. Introduzione alla demografia. Torino, Loescher Editores, 1986, Cap. 15.

LOTKA, A. "Sobre la tasa intrínseca de crecimiento natural". Demografía matemática, selección de artículos de Alfred J. Lotka, CELADE, Santiago de Chile, 1973.

NEWELL, C. Obra citada. Cap. 11 i 14.

POTTER, R. "Análisis del proceso de reproducción" (parte sobre los modelos de Coale). NACIONES UNIDAS. Manual IX: Metodología para medir el efecto de los programas de planificación de la familia sobre la fecundidad. New York, 1980.

TAPINOS, G. Eléments de Démographie. Paris, Armand Colin, 1985. Cap. 9.

Tema 3

FERNANDEZ CORDON, J.A. "Análisis longitudinal de la fecundidad en España". Tendencias demográficas y planificación económica, Ministerio de Economía y Hacienda, Madrid, 1986.

FESTY, P. "La fecondité des pays occidentaux, de 1870 à 1970. Présentation d'un cahier de l'INED". Population, n° 1, Genr-Febrer 1979.

FESTY, P. La fecondité des pays occidentaux, de 1870 à 1970. Paris, INED, Travaux et documents, cahier n° 85, 1979.

RYDER, N.B. "The history of cohort fertility in the United States". Population and Development Review, 12, (4), desembre 1986.

SAEZ, A. "La fecondité en Espagne depuis le début du siècle". Population, n° 6, novembre-desembre 1979.

Tema 4

BOURGEOIS-PICHAT, J. Los factores de la fecundidad no dirigida. San José, CELADE, 1972.

HENRY, L. Obra citada. Cap. 12 a 14.

KEYFITZ, N. Applied Mathematical Demography. New York, John Wiley and sons, 1978. Cap. II.

LERIDON, H. "Bioestadística de la reproducción humana", a Fecundidad, artículos seleccionados, San José, CELADE, 1977.

Tema 5

ANDORKA, R. Determinants of Fertility in Advanced Societies. London, Methuen and Co. Ltd., 1978, Part. 4.4.

ARANDA AZNAR, J. "La aportación de las encuestas de fecundidad del INE al conocimiento de la evolución demográfica". Tendencias demográficas y planificación económica, obra citada.

CLELAND, J., HOBSCRAFT, J. (ed.). Reproductive change in developing countries. Insights from the world Fertility Survey. Oxford, Oxford University Press, 1985.

LEE, R.D. "Aiming at a moving target. Period fertility and changing reproductive goals". Population Studies, 34, (2), 1980, pp. 205-226.

LERIDON, H. (ed.). La seconde révolution contraceptive. Travaux et Documents, cahier n° 117, Paris, INED-PUF, 1987.

RYDER, N. B., WESTOFF, C.F. Reproduction in the United States, 1965. Princenton, Princenton University Press, 1971.

SCOTT, C., CHIDAMBARAM, V.C. "World Fertility Survey: origins and achievements".

WESTOFF, C.F., RYDER N.B. The contraceptive revolution 1970, Princenton, Princenton University Press, 1977.

WORLD FERTILITY SURVEY/INTERNATIONAL STATISTICAL INSTITUTE. "The World Fertility Survey's contribution to the understanding of fertility levels and trends". UNITED NATIONS, Fertility and Family, proceeding of the Expert group on fertility and family, New Delhi, 5-11 gener 1983, New York, 1984.

Tema 6

ANDORKA, R. Obra citada, Part. 6.

BECKER, G.S. "An Economic analysis of fertility". NBER, Demographic and economic change in developed countries, Princenton, Princenton University Press, 1960.

BLAKE, J. "Are babies consumer durables", Population Studies, Març 1978.

CALDWELL, J.C. "A theory of fertility: from high plateau to destabiliation". Population and Development Review, IV (4), pp. 553-577, 1978.

EASTERLIN, R.A., CRIMMINS, E.M. The fertility revolution. Chicago, The University of Chicago Press, 1985, Cap. 2.

HOHN, C., MACKENSEN, R. (eds.) Determinants of fertility trends: theories re-examined. Liege, Ordina, 1982.

SHELDON, E. (ed.). Family economic behavior. Filadelfia, J.B. Lippincott, 1973.

TAPINOS, G. Eléments de démographie. "L'économie de la fécondité". Paris, Amand Colin, 1985, Cap. 5.

WILLIS, J. "A new approach to the economic theory of fertility". Journal of Political Economy, Supplement 1973.

Assignatura: **ANÀLISI DE MORTALITAT**

Professora : Mireia FARRE

CONTINGUT

Part I. Mètodes i Tècniques

- La Mortalitat infantil.
- L'estandarització de la mortalitat.
- La taula de mortalitat.
- L'avaluació de la mortalitat amb dades incompletes: les taules tipus de mortalitat. Els lògits, de Brass i altres mètodes indirectes.

Part II. Determinants i conseqüències de l'evolució de la mortalitat

- Morbidity: Prevalència, incidència i altres conceptes epidemiològics.
- La Classificació Internacional de Malalties. La declaració de les causes de defunció (inicial, final, associada) i la seva validitat.
- L'evolució històrica de les causes de defunció: factor determinants. Nivell de mortalitat i estructures de causa de defunció.
- Els determinants socio-econòmics i culturals de la mortalitat: Diferències de mortalitat segons el sexe i la classe social. Activitat econòmica i mortalitat. Els efectes de la desocupació sobre la salut.
- L'efecte de l'evolució de la mortalitat sobre el moviment de la població i la seva estructura per edats.

BIBLIOGRAFIA

Part I

LEGUINA, J. Fundamentos de demografía. Siglo XXI, 1981.

NACIONES UNIDAS. Técnicas indirectas para la estimación demográfica. Manual X, 1985.

PRESSAT, R. (ed.). Manual d'analyse de la mortalité. OMS, INED, 1988.

VALLIN, J. i alt. (editor). Mesure et Analyse de la mortalité. Nouvelles approches, Travaux et Documents, Cahier 119, PUF, 1988.

WUNSCH, G.I., TERMOTE, M. Introduction to Demographic Analysis. Plenum Press, 1978.

Part II

BRENNER, H., MOONEY A. "Unemployment and health in the context of economic change". Social Science and Medecine, vol. 17, n° 16, pp. 1125-1183, 1983.

CHAIRE QUETELET (1982). Morbidité et mortalité aux âges adulte dans les pays développés. Departement de Démographie, Université Catholique de Louvain, Cabay Editeur, 1983.

MACKEOWN, T. "Les déterminants de l'etat de santé des populations depuis trois siècles: le comportement, l'environnement et la médecine". Médecine et société les naées 80, 1985.

PRESTON, S, (ed.). Biological ans social aspects of mortality and the lenght of life. Ordina, IUSSP, 1980.

VALLIN J., LOPEZ, A. La lutte contre la mort. Influence des politiques sociales et des politiques de santé sur l'evolution de la mortalité. INED, IUSSP, PUF, Paris, 1985.

Assignatura: **MIGRACIONES INTERNACIONALS**

Professora : Alice-Gail BIER

OBJECTIU

El curs sobre migracions internacionals tractarà de familiaritzar als alumnes amb les causes i conseqüències de les migracions internacionals tant a nivell individual com a nivell internacional. Primer es presentaran uns models d'anàlisi de corrents migratòries i fonts d'estadístiques. Posteriorment, es farà un breu repàs de les corrents migratòries del segle XX. Després s'examinarà l'impacte social, cultural i polític de la migració internacional, amb referència especial a l'assentament dels refugiats.

Durant el curs s'utilitzarà una varietat de publicacions tant d'estadística, com d'estudis, informes, i literatura, amb la intenció de captar el més àmpliament possible la gama d'implicacions que tenen les migracions internacionals. S'espera dels estudiants dedicació a les lectures, participació activa a classe, i una presentació tant oral com escrita.

Les lectures seran en castellà, català, francès i/o anglès, per tant, és recomenable que es puguin llegir al menys tres d'aquestes llengües. L'avaluació estarà basada amb la participació activa a classe i la seva presentació.

CONTINGUT

1. Introducció: Presentació general sobre els diferents aspectes de les corrents migratòries internacionals. Organització del curs, treballs i lectures.
2. Conceptes bàsics, fonts d'estadístiques sobre migracions internacionals i mètodes bàsics d'anàlisi. Migrants, treballadors temporals i refugiats, entre altres.
3. Corrents migratòries internacionals en el segle XX: uns exemples.
  - a. migracions econòmiques, polítiques, etc.
  - b. característiques dels immigrants i la població de destí.

4. Impacte a nivell indiuidal, nacional i internacional de la immigració internacional. Conseqüències per el país de destí. Conseqüències per el país d'origen. Les interrelacions internacionals.
5. La Política de la política migratoria.
6. Treballant amb refugiats.

BIBLIOGRAFIA

HEISLER, M.O., HEISLER, B.S. eds. The annals of the American Academy of Political and Social Science: From Forign Workers to Settlers ? Transnational Migration and the Emergence of New Minorities. Beverly Hills, Sage Publications, vol. 485, Maig 1986.

CARDELUS, J., PASCUAL, A. Movimientos migratorios y organización social. Barcelona, Ediciones 62, 1979.

CASTILLO CASTILLO, J. La Emigración Española en la Encrucijada: Estudio Emmpírico de la Emigración de Retorno, Madrid, Centro de Investigacions Sociológicas, 1980.

COUNCIL OF EUROPE. Resolutions and Recommendations for the Benefit of Migrant Workers. Strasbourg, Council of Europe, 1981.

DEL CAMPO, S., NAVARRO LOPEZ, M. Nuevo Análisis de la Población Española. Barcelona, Ariel, 1987.

DELIBES, M. Diario de un emigrante. Barcelona, Destino, 1978.

DOCUMENTACION SOCIAL; REVISTA DE ESTUDIOS SOCIALES Y DE SOCIOLOGIA APLICADA. "Los inmigrantes en España". Madrid, Caritas Española, nº 66, 1987.

EWENCZYK, P. GARSON, J.P., MOULIER, Y. Retour et Developpement: L'Exemple Espagnol, 1960-1978. Paris, Fondation Nationale des Sciences Politiques, 1978.

GARMENDIA, J. A., Compilador. La Emigración Española en la Encrucijada: Marco Genral de la Emigración de Retorno. Madrid, Centro de Investigacions Sociológicas, 1981.

KAISER, B. Migraciones Obreras y Mercado de Trabajo, Barcelona, Nova Terra, 1974.

KRITZ, M. M., KEELY, C., TOMASI, S.M. Global trend inmigration: Theory and Research in International Population Movements. Nueva York, Center for Migration Studies, 1981.

KUBAT, D. The Politics of Migration Policies. Nueva York, Center for Migration Studies, 1988.

KUBAT, D., ed. The Politics of Return: International migration in Europe. Nueva York, Center for Migration Studies, 1984.

LARA SANCHEZ, F. La Emigración Andaluza: Análisis y Testimonios. Madrid, Ediciones de la Torre, 1977.

MARSAL, J. F. Hacer la América: Biografía de un Emigrante. Barcelona, Ariel, 1972.

ROSE, P. I. Working with Refugees. Nueva York, Center for Migration Studies, 1986.

UNHCR. Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status. Geneva, UNHCR, 1979.

WALLRAFF, G. Cabeza de Turco: Abajo del Todo. Barcelona, Anagrama, 1987.

Assignatura: **MOVIMENTS MIGRATORIS A L'ESTAT ESPANYOL. MIGRACIONS
INTERNES**

Professora : Angels PASCUAL DE SANS

CONTINGUT

1. Coneptualització i marc teòric.
2. Metodologia i fonts.
3. Migració interior d'Espanya. Fluxes i saldos. Evolució i característiques actuals de la mobilitat.
4. Migració interior de Catalunya i mobilitat entre Catalunya i Espanya.
5. Processos migratoris i retorn.

BIBLIOGRAFIA

CARDELUS, J., PASCUAL, A. Movimientos migratorios y organización social. Barcelona, Península, 1979.

NADAI, J. La población española (Siglos XVI a XX). Barcelona, Ariel, 1984.

PASCUAL, A. "Connotaciones ideológicas en el concepto de retorno de migrantes". Papers, Revista de Sociologia, Barcelona, 1983.

RODRIGUEZ OSUNA, J. Población y territorio en España. Siglos XIX y XX. Madrid, Espasa-Calpe, 1985.

THUMERELLE, P.-J., "Contribution à la réflexion théorique sur la mobilité spatiale des populations". Espace Populations Sociétés, (Villeneuve d'Ascq, França), 1, 1985, pp. 11-17.

HISTÒRIA DE LA POBLACIÓ

- Introducció a la Demografia Històrica ..... A. TORRENTS
- Demografia de les Societats Tradicionals ..... P. MUÑOZ
- La Transició Demogràfica a Espanya ..... R. NICOLAU

Assignatura: INTRODUCCIÓ A la DEMOGRAFIA HISTÒRICA

Professora : Angels TORRENTS i ROSES

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquest curs serà fer conèixer la metodologia, les tècniques i les fonts d'una part de la Demografia poc coneguda, fins ara l'anomenada Demografia antiga o Demografia històrica. El curs tindrà una part teòrica i una altra pràctica en arxius parroquials propers.

CONTINGUT

1. Naixement d'una ciència jove: la Demografia Històrica. De Louis Henry a Peter Laslett.
2. Les fonts de la Demografia Històrica.
3. El naixement, matrimoni i defunció, fets bàsics en la vida de les persones.
4. L'arxiu parroquial lloc poc conegut i d'una riquesa documental extraordinària.
5. Introducció a les tècniques d'anàlisi en Demografia Històrica.
6. La llar familiar històrica: conèixer la vida familiar en les llars històriques ens ajudarà a millor comprendre la HISTÒRIA ?.

BIBLIOGRAFIA

DUPAQUIER, Jacques et Michel. Histoire de la Démographie. Paris, Librairie Académique Perrin, 1985.

FLINN, M.W. The European Demographic System. 1500-1820. Bury St. Edmunds, The Harvester Press, 1981.

GOODY, J. La evolución de la familia y del matrimonio en Europa. Barcelona, Herder, 1986.

GUILLAUME, P., POUSSON, J. P. Démographie Historique. Paris, Armand Colin, 1970.

HABAKKUK, H. J. Population growth and economic development since 1750. Beicester University Press, 1981.

HAGERSTRAND, T. et alii. The biography of a People. Royal ministry for Foreign Affairs, Sweden, 1983.

HENRY, L. Manual de Demografía Histórica. Barcelona, Crítica, 1983.

HENRY, L., GAUTIER, E. La population de Crulai, Paroisse Normande. Paris, PUF, Travaux et Documents, Cahier 33, 1958.

PEREZ MOREDA, V. Las crisis de mortalidad en la España Interior, siglos XVI-XIX. Madrid, Siglo XXI, 1980.

REHER, D. Familia. Población y Sociedad en la provincia de Cuenca. 1700-1970. Madrid, CIS - Siglo XXI, 1988.

WALL, R. et alii. Family from in historic Europe. Cambridge University Press, 1983.

WRIGLEY, E.A. Historia y población. Introducción a la Demografía Histórica. Madrid Guadarrama, 1969.

WRIGLEY, E.A., SCHOFIELD, R.S. The population History of England, 1541-1871. A reconstruction. London, ed. E. Arnold, 1981.

Assignatura: **DEMOGRAFIA DE LES SOCIETATS TRADICIONALS**

Professor : Francesc MUÑOZ

CONTINGUT

1. Introducció: L'estudi dels comportaments demogràfics de l'Europa pre-industrial per la demografia històrica.
2. Tendències i característiques del creixement de la població europea en el llarg termini (1300-1850).
3. Malthus i el règim demogràfic del passat: una panoràmica del seu esquema analític.
4. Règims d'"alta" i "baixa" pressió demogràfica i dinàmica de poblacions.

BIBLIOGRAFIA

BIDEAU, A. "Les mécanismes auto régulateurs des populations traditionnelles". Annales, ESC 39, pp. 1040-1057, 1984.

COALE, A., WATKINS, S. The decline of fertility in Europe. Princeton University Press, Princeton, 1987.

DUPAQUIER, J. "De l'animal a l'home: le mécanisme autorégulateur des populations traditionnelles", Revue de l'Institut de Sociologie, n°2, pp. 177-211, 1972.

FLIN, M. The european demographic system. Harvester Press, Baltimore, 1981.

HAJNAL, J. "European marriage patterns in perspective" a GLASS, D.V. i EVERSLEY, D.E.C. Population in History. Essays in historical demography. London Edward Arnold, pp. 101-146, 1965.

MALTHUS, T. Primer ensayo sobre el principio de la población. México, Fondo de Cultura Económica, 1977.

Mc KEOWN, T. The modern rise of population. London, (traducció castellana), ed. Antoni Bosch Editor, Barcelona), 1976.

MOSK, C. "The evolution of premodern demographic regimes: a research note" a Explorations in Economic History, 18, pp. 199-208, 1981.

PEREZ MOREDA, V., REHER, D.S. "Mecanismos demográficos y oscilaciones a largo plazo de la población europea". Revista de Historia Económica, IV. 3, pp. 19-51, 1986.

SMITH, D.S.S. "A Homeostatic demographic Regime: patterns in West European Family Reconstitution Studies". LEE, R. Population Patterns in the past, New York, Academic Press, pp. 19-51, 1977.

WRIGLEY, E., SCHOFIELD, R.S. The population history of England. 1541-1871: a reconstruction. Cambridge, Edward Arnold, 1977.

Assignatura: EL MODEL DE LA TRANSICIÓ DEMOGRÀFICA A EXAMEN

Professora : Roser NICOLAU NOS

CONTINGUT

1. Les primeres formulacions del model de la transició: les observacions històriques disponibles i l'esboç d'una teoria.
2. La influència del model de la transició sobre l'orientació de la recerca demogràfica dels darrers quaranta anys:
  - 2.1. El progrès de la demografia econòmica.
  - 2.2. La demografia "moderna" i l'anàlisi de la fecunditat.
3. La contrastació empírica-històrica del paradigma de la transició, les seves reformulacions i els seus límits:
  - 3.1. La inadequació de les poblacions europees preindustrials als postulats del model de la transició.
  - 3.2. El descens secular de la fecunditat a Europa i la revisió de la noció de "transició de fecunditat".
  - 3.3. L'oblit dels moviments migratoris i els límits analítics del model de la transició.

BIBLIOGRAFIA

Tema 1

ARANGO, J. "La teoría de la transición demográfica y la experiencia histórica". Revista Española de investigaciones Sociológicas, nº 10, abril-juny 1980.

CARLSSON, G. "The decline of fertility: innovation or adjustment process". Population Studies, vol. 20, novembre 1966.

CHESNAIS, J.C. La transition démographique, étapes, formes, implications économiques. Cahier nº 113, Travaux et Documents, INED, 1986.

CHESNAIS, J.C. "Présentation: cahier n° 113 de l'INED" (veure títol anterior), a Population, n° 6, 1986, pp. 1059-1070.

DAVIS, K. "The world demographic transition" The Annals of the American Academy of Political and Social Sciences, Gener 1945.

DAVIS, K. "The Theory of change and response in modern demographic history". Population Index, vol. 29, n° 4, octubre 1963.

FRIEDLANDER, D. "Respuestas demográficas y movimiento de la población". Elizaga J.C. i Maciso J.J. (eds.): Migraciones Internas, Centro Latinoamericano de Demografía, 1975.

LANDRY, A. La révolution démographique, Etude et essais sur les problèmes de la population. Paris, Librairie Sirey, 1934, reeditat per l'INED, 1982.

LANDRY, A. "Adolphe Landry on the Demographic Revolution". A Population and Development Review, vol. 13, n° 4, desembre 1987.

NOTESTEIN, F.W. "Population, the long view" a Schultz E. (ed.): Food for the world, University of Chicago Press, 1945.

ZELINSKY, W. "The hypotesis of the mobility transition". Geographical Review, vol. 61, n° 2, abril 1971, pp. 219-249.

Tema 2.1. - 3.1.

ANDERSON, M. "Historical Demography after the population history of England". Journal of Interdisciplinary History, XV, n° 4, 1985, pp. 595-607.

DE VRIES, J. "The population and economy of preindustrial Netherlands". Journal of Interdiscilpinary History, XV, n° 4, 1985, pp. 661-662.

FLINN, M. The European demographic system. 1500-1820. Harvester Press Lim., 1981.

GAUTIER, E., HENRY, L. La population de Crulai. paroisse normande, étude historique, PUF, INED, Paris, Cahier n° 33, 1958.

GOLDSTONE, J.A. "The demographic revolution in England: a reexamination". Population Studies, vol. 49, 1986, pp. 5-33.

- GRIGG, D. Population growth and agrarian change. An historical perspective. Cambridge University Press, 1971.
- HABAKKUK, H.J. Population growth and economic development since 1750. Leicester University Press, 1971.
- HENRY, L. "La fécondité naturelle. Observation, théorie, résultats". Population, 1961, pp. 625-636.
- HENRY, L. "Passé, présent et avenir en démographie". Population, vol., n° 3, 1972, pp. 383-395.
- HENRY, L, BLAYO, Y. "La population de la France de 1740 a 1860". Population, n° spécial "Démographie Historique", novembre 1975, pp. 71-122.
- HENRY, L, HOUDAILLE, J. "Célibat et âge au mariage aux XVIIIème et XIXème siècles en France". Population, n° 1, 1978, pp. 43-84, i n° 2, 1979, pp. 403-442.
- KUNITZ, S.J. "Speculations on the European mortality decline". The Economic History Review, vol. 36, n° 1, 1983, pp. 349-364.
- LE BRAS, H. Population. Hachette, INED, 1985.
- LERIDON, H., MENKEN, J. Fécondité naturelle. Ordina Editions, 1979.
- LEVINE, D. Family formation in an age of nascent capitalism. Academic Press, 1977.
- LIVI BACCI, M. Ensayo sobre la historia demográfica europea. Población y alimentación en Europa. Ariel, 1988.
- Mc KEWON, T. El crecimiento moderno de la población. Antoni Bosch Editor, Barcelona, 1978.
- MEUVRET, J. "Les crises de subsistances et la démographie de la France d'Ancien Régime". Population, n° 4, 1946, pp. 643-650, reeditat a Le Brass, H. (1985).
- MOKYR, J. "Review article: Three centuries of population change". Economic Development and Cultural Change, 1983, pp. 183-192.
- MOKYR, J., GRADA, C.O. "New developments in Irish Population History, 1700-1850". The economic History Review, vol. 37, n° 4, 1984, pp. 473-488.

PEREZ MOREDA, V. Las crisis de la mortalidad en la España interiro (siglos XVI-XIX). Madrid, Siglo XXI, 1980.

PEREZ MOREDA, V., REHER, D.S. (eds.). Demografía Histórica en España. Ediciones el arquero, 1988.

PRESTON, S.H. The effects of infant and child mortality on fertility. Academic Press Inc., 1978.

SCHOFIELD, R.S. "Though a glass darkly: the populAtion history of England as an experiment in history". Journal of Interdisciplinary History, XV, 4, 1985, pp. 570-594.

WRIGLEY, E.A. "Family limitation in pre-industrial England". The Economic History Review, 2nd ser 19, 1966, pp. 82-109.

WRIGLEY, E.A. "Marital fertility in seventeen-century Colyton: a note". The Economic History Review, 1978, pp. 429-436.

WRIGLEY, E.A., SCHOLFIELD, R. S. The Population History of England, 1541-1871. A reconstruction. Londres, Edward Arnold, 1981.

WRIGLEY, E.A. "The growth of population in eighteenth century England: a conundrum resolved". Past and Present, nº 98, 1983, pp. 121-150.

WRIGLEY, E.A. "Population history in the 1980s". Journal Interdisciplinary History, vol. 12, nº 2, 1981, pp. 207-226.

Temas 2.2-3.2

ANDORKA, R. Determinants of fertility in advanced societies. Methuen Co ltd, Londres, 1978.

CALDWELL, J. Theory of fertility decline. Academic Press, 1982.

CARLSSON, C. "The decline of fertility: innovation or adjustmen process ?". Population Studies, Vol. 20, Novembre 1966, pp. 149-174.

COALE, A. La transición demográfica. Centro Latinoamericano de Demografía. Serie D. nº 86, Santiago de Chile, 1977.

COALE, A., COTTS WATKINS, S. (eds.). The decline of fertility in Europe. Princenton University Press, 1986.

DYSON, T., MURPHY, M. "The onset of fertility transition". Population and Development Review, Vol. 11, n° 3, 1985, pp. 399-440.

DIXON, R.B. "Late marriage and non-marriage as demographic responses: are they similar?". Population Studies, vol. 32, n° 3, 1978, pp. 449-466.

FESTY, P. La fécondité des pays occidentaux de 1870 à 1970. Paris, Institut National d'Etudes Démographiques, Cahier n° 85, 1979.

FRIEDLANDER, D. "Demographic responses and socioeconomic structure: population processes in England and Wales in the nineteenth century". Demography, vol. 23, n° 1, pp. 1-12.

FRIEDLANDER, D., BEN MOSHE, E. "Occupation, migration, sex, ratios and nuptiality in XIX century English communities. A model of relationships". Demography, vol. 23, n° 1, pp. 1-12.

HAINES, M. Fertility and occupation, population patterns in industrialization. Nova York, Academic Press Inc., 1979.

HAJNAL, J. "European marriage patterns in perspectives". Glass, D.V., Eversley, D.E.C. (eds.) Population in history, essays in historical demography, Londres, 1965.

HENRY, L. La fécondité naturelle. Observation, Théorie, résultats". Population, 1961, pp. 625-636.

HENRY, L., HOUDAILLE, J. "Fécondité des mariages dans le quart nord-ouest de la France de 1670 à 1829". Population, n° 4 i 5, 1973, pp. 873-924.

HENRY, L. "Fécondité des mariages dans le quart sud-est de la France de 1670 à 1829". Population, n° 4 i 5, 1978, pp. 855-883.

HENRY, L. "Fécondité des mariages dans le quart sud-ouest de la France de 1620 à 1829". Annales d'Economie, Société et Civilisation, n° 27, vol. 3, pp. 612-640, vol. 4-5, pp. 977-1023.

HOUDAILLE, J. "La fécondité des mariages de 1670 à 1829 dans le quart nord-est de la France". Annales de Démographie Historique, 1976, pp. 341-391.

LEASURE, J. W. Factors involved in the decline of fertility in Spain, 1900-1950. Princeton University PhD 1962, Michigan, Ann Arbor Microfilms.

LERIDON, H. i MENKEN, J. Fécondité naturelle. Ordina Editions, 1979.

LESTHAEGHE, R. "On the social control of human reproduction". Population and Development Review, vol. 6, nº 4, 1980, pp. 527-548.

LESTHAEGHE, R., WILSON, C. "Les modes de production, la laïcisation et le rythme de baisse de la fécondité en Europe de l'Ouest de 1870 à 1930". Population, nº 3, 1982, pp. 623-646.

LIVI BACCI, M. "Fertility and nuptiality changes in Spain gfrom the late 18th to the early 20th century". Population Studies, vol. XXII, nº 1 i 2, març de 1968, pp. 83-102 i juliol de 1968, pp. 211-234. Traduits al castellà per Espina, A., Fina, L., Lorente, J.R. (compiladores): Estudios de Economía del Trabajo en España: 1.- Oferta y demanda de trabajo. Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid 1985, pp. 14-69.

SHORTER, E., KNODEL, J., VAn DE WALLE, E. "The decline of nonmarital fertility in Europe, 1880-1940". Population Studies, vol. 25, nº 3, 1971, pp. 375-393.

Assignatura: **TÈCNiques D' INVESTIGACIÓ SOCIAL**

Professors : Carlos LOZARES i Pedro LOPEZ

CONTINGUT

I. Part. Introducció

Tema 1. Les tècniques en la investigació social.

II Part. Perspectives i dissenys d'investigació.

Tema 2. Perspectives de investigació a Sociologia.

Tema 3. La morfologia de l'objecte construït.

Tema 4. Modes d'investigació. Diseny.

Tema 5. Moments de la investigació i classificació de les tècniques.

Tema 6. El projecte de investigació.

III Part. La perspectiva del "llenguatge de les variables" o perspectiva "distributiva".

III.A. Dispositiu operatiu.

Tema 7. Operativització dels conceptes.

Tema 8. La mesura. Algebra i escales. Valors. Variables.

Tema 9. Unitats de representació. L'espai mostral.

III.B. Recollida. Transformació i tractament de dades.

Tema 10. L'enquesta per qüestionari.

Tema 11. L'observació en la perspectiva del "llenguatge de les variables".

Tema 12. Transformació i tractament de dades.

Tema 13. El suport informàtic.

III.C. Anàlisi i transformació de les dades en primera aproximació.

Tema 14. Nivell d'anàlisi i exigències analítiques.

Tema 15. Anàlisi univariat. Interpretació.

Tema 16. Anàlisi bivariat. Interpretació.

IV Part. La perspectiva "d'estructura de sentit".

IV. A. Introducció.

Tema 17. Aspectes generals.

IV.B. Recollida i producció del text.

Tema 18. L'entrevista semi-o-no-directa.

Tema 19. La discussió del grup. El grup de discussió.

Tema.20. L'observació en la perspectiva "d'estructura de sentit". Obs. no estandaritzada. Obs. participant.

IV. C. Altres obertures metodològiques.

Tema 21. El mètode biogràfic.

Tema 22. Història de casos. Sociologia de la vida quotidiana. Història immediata. Sociologia del present.

IV.D. Anàlisi i interpretació del text i de la textura de l'acció.

Tema 23. Anàlisi de contingut.

Tema 24. La perspectiva sòcio-semiòtica.

V Part. La perspectiva de intervenció.

Tema 25. Perspectiva de intervenció.

Tema 26,. El socioanàlisi.

Tema 27. Altres direccions de la sociologia de intervenció.

BIBLIOGRAFIA

ANDER-EGG, E. Técnicas de investigación social. Humanitas, Buenos Aires, 1985.

ANGUERA, M.T. Metodología de la observación en ciencias humanas. Cátedra, Madrid, 1985.

ANGUERA ARGILADA, M.T. Manual de prácticas de observación. Trillas, México, 1983.

- BLALOCK, H. Introducción a la investigación social. Amorrortu, Buenos Aires, 1979.
- BUJEDA, J. Manual de Técnicas de investigación social. IEP, Madrid, 1970.
- CHIGLIONE, R., MATALOS, B. Les enquêtes sociologiques. Théorie et pratiques. Armand Colin, Paris, 1978.
- DUVERGER, M. Método de las ciencias sociales. Ariel, Barcelona, 1962.
- FESTINGER, L., KATZ, D. Los métodos de investigación en ciencias sociales. Paidós, Buenos Aires, 1972.
- GARCIA FERRANDO, M. Socioestadística. Centro de Investigaciones Científicas, Madrid, 1984.
- GARCIA FERRANDO, M., coll. El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación. Alianza Universidad, Textos.
- GOODE, W., HATT, P. Métodos de investigación social. Trillas, México, 1972.
- GRAWITZ, M. Métodos y técnicas de las ciencias sociales. Hispano Europea, Barcelona, 1971, Vol. I, Vol. II.
- HYMAN, H. Diseño y análisis de encuestas sociales. Amorrortu, Buenos Aires, 1975.
- IBAÑEZ, J. Más allá de la sociología. El grupo de discusión: técnica y crítica. Siglo XXI, Madrid, 1986.
- MANHEIM, H.L. Investigación sociológica. Filosofía y métodos. CEAC, Barcelona, 1982.
- MAYNTZ, R., HOLM, K., HUBNER, P. Introducción a los métodos de la sociología empírica. Alianza Editorial, Madrid, 1980.
- PARDIÑAS, F. Metodología y técnicas de investigación en ciencias sociales. Siglo XXI, México, 1969.
- SCHWARTZ i JACOBS. Sociología cualitativa. Trillas, México D.F., 1984.
- SELLTIZ, C. Métodos de investigación en las relaciones sociales. Rialp, Madrid, 1965.
- SIERRA BRAVO. Técnicas de investigación social. Paraninfo, Madrid, 1983.

SIERRA BRAVO. Ciencias sociales. Análisis estadístico y modelos matemáticos.
Paraninfo, Madrid, 1981.

TAYLOR, S.J., BOGDAN, R. Introducción a los métodos cualitativos de investigación.
Paidós Studio, Buenos Aires, 1986.

RECURSOS HUMANS

- Població Activa ..... A. ALABART
- Educació i Formació ..... R. QUITLLET

Assignatura: **ACTIVITAT DE LA POBLACIÓ**

Professora : Anna ALABART VILA

OBJECTIUS

Els objectius del curs, exposats de forma sintètica són els següents:

- Garantir l'assimilació dels conceptes que tenen a veure amb l'activitat de la població.
- Familiaritzar l'alumne amb la utilització de les fonts estadístiques, tot mostrant-ne les possibilitats i limitacions.
- Garantir la comprensió de la realitat catalana respecte l'activitat de la seva població.
- Analitzar críticament el model actual d'activitat i discutir algunes propostes alternatives.

Justificació del temari que es proposa

L'organització del temari respon a la lògica dels objectius a aconseguir:

1. S'inicia amb una reflexió conceptual on s'analitza primer el treball productiu i després el treball reproductiu, considerats com a elements d'un tot global: l'activitat de la població.
2. Dels conceptes es passa a l'anàlisi de la realitat catalana tot utilitzant les fonts estadístiques existents (Padró, Cens, EPA, PRA, Enquesta Metropolitana, Cens agrari, Enquesta de fecunditat i dades de l'INEM). Es posarà especial èmfasi en mostrar les possibilitats i limitacions d'aquestes fonts.
3. L'estudi dels canvis més importants que s'han produït des de 1981 constitueix el tercer gran tema a treballar. Aquesta part ha de permetre a l'alumne comprendre, amb tota la seva complexitat la problemàtica actual.
4. Finalment, la discussió sobre algunes de les alternatives que es proposen com a sortida de la crisi i, sobretot, com a forma més justa i coherent d'organitzar el temps de treball i d'oci de la població adulta, tancarà aquest curs.

CONTINGUT

1. El treball productiu. Població activa i població no activa. L'ocupació i l'atur. L'economia submergida.
2. El treball reproductiu. Significació i avaluació. Els rols familiars en el món rural i en el món urbà. El treball reproductiu segons l'estatus socio-econòmic: dicotomia temps-mercat. L'autoconsum: formes tradicionals i noves modalitats.
3. Canvis en l'activitat de la població: Canvis en les estructures d'edat, sexe i estat civil de la població activa. Les professions: distribució dels actius i dels ocupats. Canvis en la relació de sexe. El treball a precari: contractes eventuais. La flexibilització: treball a temps parcial.
4. Anàlisi de possibles alternatives al model actual: treballar menys per a treballar tots.

BIBLIOGRAFIA

ALABART, A., SOLSONA, M. L'activitat de la dona a Catalunya, des de 1970 a 1987. Treball realitzat per a la CIRIT, Barcelona, 1988.

ALABART, CABRE, DOMINGO, FABRE, STOLCKE. Els rols en el matrimoni en la cohabitació: un estudi a l'àrea de Barcelona. Papers nº 30, Barcelona, 1968.

ANISI, D. Trabajar con red. Un panfleto sobre la crisis. Alianza Editorial, Madrid, 1988.

BARCELO, A. Notas sobre el paro. "mientras tanto", nº 34.

CAPELLA, J.R. Trabajar menos para trabajar todos. A " mientras tanto", nº 8.

CASTELLS, M. i altres. El desafío tecnológico. España y las nuevas tecnologías. Alianza Editorial, Madrid, 1986.

GARCIA NIETO, ROJO, E. (Coord.). Treball i atur. Ed. fundació "emi", Barcelona, 1984.

HOMS, O. Mercats de treball locals i canvis de qualificació professional. Ponència presentada a les Jornades de Sociologia i vida urbana. Dep. de Sociologia, Universitat de Barcelona, maig 1989.

LOMNITZ, L. Cómo sobreviven los marginados. Ed. Siglo XXI, México, 1987.

PACI, M. Famiglia e mercato del lavoro in un'economia periferica. F. Angeli, Ed. Milano, 1983.

RECIO, A. Crisis económica, transformaciones tecnológicas y relaciones laborales. "mientras tanto", nº 21.

RECIO, A. Trabajadores desiguales. 1 i 2, a "mientras tanto", nº 28 i 29.

RECIO, A. Empleo a precario, discriminación y pobreza. Rev. En pie de paz, nº 8.

RECIO, A. Flexibilidad, eficiencia y desigualdad. "Sociología del trabajo", nº 4, 1988.

RIECHMANN, J. i TELLO, E. Trabajar menos: para trabajar todos y para transformar la sociedad. "mientras tanto", nº 35.

SAEZ, A. Población y Actividad económica en España. Ed. Siglo XXI, Madrid, 1975.

SANCHIS, E. El treball a domicili. Institució Alfons el Magnànim, València, 1986.

SEGALEM, M. La révolution industrielle: du prolétaire au bourgeois. "Histoire de la famille", Vol. 2, pp. 375-411, Ed. Armand Colin, París, 1986.

SOLE, C., MIGUELEZ, F. Trabajo y crisis económica en Cataluña. Ed. Promocions Publicacions Universitàries, Barcelona, 1987.

I.E.E. Ed. El trabajo de la mujer en España. Revista del Instituto de Estudios Económicos, nº 4, Madrid, 1984.

Assignatura: EDUCACIÓ I FORMACIÓ

Professora : Rosa QUITLLET SABATER

OBJECTIUS

S'intenta assolir tres objectius:

- Familiaritzar als estudiants amb la terminologia emprada en l'estudi dels sistemes educatius i de l'educació no-formal i informal.
- Conèixer les fonts de dades i les Tècniques utilitzades per a descriure i avaluar els processos educatius.
- Caracteritzar alguns dels problemes educatius actuals.

CONTINGUT

1. Introducció. Conceptes d'educació i formació. Els agents educatius. Les funcions de l'educació. La teoria del capital humà. Educació formal, no formal i informal. Les relacions pedagògiques. La renovació i la innovació pedagògica. Els sistemes educatius. L'autoritat i el poder educatiu.
2. Població i educació. Stocks i fluxes.Fonts de dades secundàries: abast i limitacions. Indicadors utilitzats amb major freqüència per avaluar els sistemes educatius i la relació educació-mercat de treball. El mapa escolar.
3. L'analfabetisme. Definicions. Situació actual a Catalunya i a Espanya. L'alfabetització. L'acció de la UNESCO.
4. Educació i treball.La transició escola-treball. L'educació polivalent. Les formacions professionals i ocupacionals.
5. Educació i integració social. Polítiques educatives tendents a l'integració social. Avaluació de processos.

BIBLIOGRAFIA

APPLE. Ideología y curriculum. Akal, Madrid, 1987.

BOURDIEU, P., PASSERON. De la reproducción. Laia, Barcelona, 1974.

BAUDELLOT, Ch., ESTABLET, R. La escuela capitalista en Francia. Siglo XXI, Madrid, 1976.

BOWLS, S., GINTIS, H. Schooling in capitalist america. Basic Books, New York, 1976, Traducción castellana a s. XXI, Madrid, 1986.

CARNOY, M., LEWIN, H. Schooling and work in the democratic State. Stanford University Press, Stanford, California, 1985, Traducción castellana, Ministerio de Educación y Ciencia, Madrid, 1988.

COOMBS. La crisis mundial de la educación. Ed. Santillana, Madrid, 1985.

FERNANDEZ ENGUITA, M. "¿Es tan fiero el león como lo pintan?. Reproducción, contradicción, estructura y actividad humana en la educación". EDUCACION Y SOCIEDAD, 4, Madrid, 1985.

FERNANDEZ ENGUITA, M. "Entre la esperanza del cambio y el estigma de la reproducción". REVISTA DE EDUCACION, nº 0, 1988.

INED. Population et l'enseignement. PUF, Paris, 1970.

NORVEZ, A. Le corps enseignant et l'evolution demographique. INED, Travaux et documents, Cahier nº 82, Paris, 1977.

PARSONS, T. "La clase escolar como sistema social: algunas de sus funciones en la sociedad americana", a GRAS, A. (ed.) Sociología de la educación. Textos fundamentales, Narcea, Madrid, 1982.

WALKER, S., BARTON, L. (eds.) Gender, class and education. The Palmer Press, Lewes, 1983.

SEMINARI GENERAL D'INVESTIGACIÓ

- 12-09-88 Presentació del Centre d'Estudis Demogràfics i de les seves activitats.
a càrrec d'Anna CABRÉ, Directora del C.E.D.
- 26-09-88 La Demografía en México: estudios, fuentes y problemática.
a càrrec de Julieta QUILODRAN, profesora investigadora de "El Colegio de México".
- 10-10-88 Metodología de Censos i Padrons. El cas concret de Catalunya.
a càrrec de Manel FALGUERA, Cap de Projecte Padró Municipal d'Habitants, C.I.D.C.
- 17-10-88 Moviment Natural de la Població. El control de l'exhaustivitat.
a càrrec de Dolores OLIVARES, Cap de projecte Moviment Natural de la Població, C.I.D.C.
- 24-10-88 Aportaciones a las fuentes estadísticas tradicionales en la Comunidad Autónoma de Madrid.
a càrrec de Ignacio DUQUE, Departamento de Estadística, Consejería de Economía de la Comunidad Autónoma de Madrid.
- 07-11-88 La encuesta Demográfica y la Encuesta de Actividad del País Vasco.
a càrrec de Enrique MORAN, Jefe Area de Estadísticas de Población, Euskal Estadística-Erakundea.
- 14-11-88 Demografía en Corología.
a càrrec de Romà PERPIÑA GRAU, Doctor Honoris Causa de la Universitat de Barcelona.
- 21-11-88 La explotación de la moralidad familiar.
a càrrec de Verena STOLCKE, Antropòloga, professora associada de la U.A.B.
- 28-11-88 La población mundial. Evolución y perspectivas.
a càrrec de Joaquin ARANGO, professor Titular de la Universitat Complutense de Madrid

- 12-12-88 Nupcialidad, formas familiares, y economías domésticas.
a càrrec de D. REHER.
- 16-01-89 La població de Catalunya en el context europeu.
a càrrec de Lluís RECOLONS, Director del Laboratori de Sociologia del I.C.E.S.C.B.
- 23-01-89 La migración de catalanes hacia América.
a càrrec de César YAÑEZ, professor d'Història Econòmica, Universitat de Barcelona.
- 03-02-89 Marco demográfico y económico de la natalidad en el pasado.
a càrrec de V. PEREZ MOREDA.
- 10-02-89 Presentació de les "Jornadas sobre movimientos migratorios provocados por la Guerra Civil".
(Salamanca, 15 al 17 del 12 de 1988).
a càrrec de R. GENOVA, M. MARIN, X. SIMO, S. SANCHO.
- 17-02-89 La immigració d'estrangers a Espanya.
a càrrec de A. IZQUIERDO.
- 24-02-89 La població de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
a càrrec de J. SERRA.
- 03-03-89 Les àrees funcionals de Catalunya: Problemes metodològics.
a càrrec de P. RIERA, Universitat Autònoma de Barcelona.
- 10-03-89 El desenvolupament de la Llei d'Organització comarcal de Catalunya: l'elaboració dels Programes d'actuació comarcal.
a càrrec de Romà PUJADAS, Universitat de Barcelona.
- 21-04-89 Migración, urbanización y desarrollo. La utilización de las estadísticas censales en el estudio de las migraciones.
a càrrec d'Aurèlia H. CASTIGLIONI, Institut de Demografia, Universitat Catòlica de Lovaina, Bèlgica.
- 04-05-89 Une méthodologie pour l'étude conjointe de la morbidité et de la mortalité par cancer et por l'evolution de la survie.
L'analisi de la mortalité différentielle aux ages adultes.

a càrrec de Josianne DUCHENE.

Aquesta sessió es farà al C.E.D. de 17 a 19 h. L'assistència és voluntària.

05-05-89 Les limites de la vie humaine, l'analyse de la mortalité par causes et le vieillissement démographie.

a càrrec de Josiane DUCHENE, Dep. de Démographie, Université Catholique de Louvain.

12-05-89 Las instituciones internacionales en la política demográfica mundial.

a càrrec de Tomás JIMENEZ ARAYA, Consultor del Fons de Població de Nacions Unides.

16-05-89 Hi han perspectives professionals relacionades amb la nova organització Territorial de Catalunya ?

a càrrec d'Isabel RUEDA, Gerent del Consell Comarcal del Vallès Occidental.

19-05-89 Diversité démographique et diversité culturelle en Europe.

a càrrec d'Hervé LEBRASD, Cap del Departament "Méthodes et Previsions", I.N.E.D., París, Cap de Redacció de la Revista "Population".

22-05-89 Demografia y Administración Local.

a càrrec de A. SMILGES, Cap de Serveis de Població i Estadístiques, Ajuntament de Badalona.

29-05-89 La famille incertaine.

a càrrec de Louis ROUSSEL, Conseller Científic de l'I.N.E.D. i, professor a la Universitat de Paris V-René Descartes.

13-06-89 El suicidio en España.

a càrrec de J.A. FERNANDEZ CORDON, Director del Instituto de Demografia, Madrid.

26-06-89 Lo que cuesta morirse.

a càrrec de J. DE MIGUEL, Catedràtic de Sociologia de la Universitat de Barcelona.

ESTUDIANTS

ADROHER BONA, Carme	Magisteri (U.A.B., 85)
ARRIBAS QUINTANA, Ramón	Geografia (U.A.B., 88)
BLANES LLORENS, Amand	Geografia (U.A.B., 80) CC. Pol. (U.A.B., en curs)
BRAU RIUS, Dolors	Geografia (U.B., 85)
CEREZALES CARBONELL, Carme	Geografia (U.A.B., 88)
CLAVERA BERGA, M ^a Helena	Filolog. Cat. (U.B., 85) CC. Pol. (U.A.B., 89)
GARCIA LOPEZ, Magdalena	Psicologia (U.A.B., 88)
GENOVA MALERAS, Ricard	Antropologia (U.B., 87)
GONZALEZ GONZALEZ, Felisa	Hist. i Geog. (U.A.B., 80)
LAX VITALLE, Gonçal	Geografia (U.A.B., 88)
LAZARO VICENTE, Blanca	CC. Inform. (U.A.B., 87) CC. Pol. (U.A.B., 89)
LLONCH CASANOVES, Montserrat	Història (U.A.B., 88)
MARIN CORBERA, Martí	Història (U.A.B., 88)
MARTINEZ VELASCO, Eva	CC. Inform. (U.A.B., 84) CC. Pol. (U.A.B., en curs)
MOMPART PENINA, Anna	Geografia (U.B., 88)
RECAÑO VALVERDE, Joaquím	Hist. i Geog. (U.B., 85)
ROIG VILA, Marta	CC. Econ. (U.A.B., 88)

SALVADOR VILALTA, Xavier	CC. Econ. (U.A.B., 87)
SANCHO VALVERDE, Socorro	Història (U.A.B., 80)
SIMÓ NOGUERA, Carles	Història (U.A.B.,88)
TREVIÑO MARURI, Rocío	Història (U.A.B., 88) CC. Pol. (U.A.B., en curs)
VALOR CARABUS, Marina	Geografia(U.B., 73)
ALTRES ALUMNES	
COLLADO SEVILLA, Ana	Sociologia (Complutense Madrid, 86) Becària FPI al C.E.D.
DOMINGO VALLS, Andreu	Història (U.A.B., 82) Investigador al C.E.D.
MENDIZABAL RIERA, Enric	Geografia (U.B.,84) Becari FPI al C.E.D.
ROVERY JOSE, Marta	Ciències Humanes (U. de Campinas) Becària CNPQ, (Brasil), al C.E.D.

PROFESSORAT

Coordinació del Programa: Rosa QUITLLET

ALABART, Anna. Departament de Sociologia i Metodologia de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona.

BIER, Alice-Gail. Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

CABRÉ, Anna. Directora del C.E.D. i professora del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

CARRERAS, Francisco. Informàtic del C.E.D.

DEVOLDER, Daniel. Investigador al C.E.D.

FARRE CERVELLO, Mercè. Departament de Matemàtiques de la Universitat Autònoma de Barcelona.

FARRE MALLOFRE, Mireia. Investigadora al C.E.D.

FERNANDEZ CORDON, Juan Antonio. Director del Instituto de Demografía (CSIC), Madrid.

GUISANDE, Cristina. Investigadora associada al C.E.D.

JOLIS, María. Departament de Matemàtiques de la Universitat Autònoma de Barcelona.

LOPEZ, Pedro. Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

LOZARES, Carlos. Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

MARQUEZ, Juan Manuel. Informàtic al C.E.D.

NICOLAU, Roser. Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat Autònoma de Barcelona.

MUÑOZ, Francesc. Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

PASCUAL, Angels. Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

PUIG, Pedro. Departament de Matemàtiques de la Universitat Autònoma de Barcelona.

PUJADAS, Isabel. Departament de Geografia Humana de la Universitat Autònoma de Barcelona.

QUITLLET, Rosa. Departament de Pedagogia i de Didàctica de la Universitat Autònoma de Barcelona.

SOLSONA, Montserrat. Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

TORRENTS, Angels. Departament de Geografia de la Univesitat Autònoma de Barcelona.